

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος Πέμπτος

Συνδρομή ἑτησίαι: Ἐν Ἑλλάδι: πρ. 10, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ πρ. 20.—Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰαννουαρίου ἐκάστου ἔτους καὶ εἶναι ἑτησίαι.—Γραφεῖον τῆς Διοικήσεως: Ὁδὸς Σταδίου, 6.

15 Ἰαννουαρίου 1878

ΠΑΝΟΜΟΙΟΥΤΗΤΗΝ ΤΗΣ ΥΠΟΓΡΑΦΗΣ ΤΟΥ
ΠΕΤΡΟΜΠΗ

Μ. Μαυρομιχάλης

Ἡ ἀνωτέρω ὑπογραφή τοῦ Πετρόμπη Μαυρομιχάλη ἐλήφθη ἐξ ἀναφορᾶς τῶν πληρεξουσίων Μάνης πρὸς τὴν ἐν Ἀθήναις ἐθνικὴν συνέλευσιν τῆς 3 Σεπτεμβρίου. Ἐν τῇ ἀναφορᾷ ταύτῃ οἱ ἀντιπρόσωποι τῆς Λακωνίας ἐπικαλούμενοι τὸ ἡρωϊκὸν παρελθὸν τῆς χώρας αὐτῶν, ἧς τὸ ἐλεύθερον ἔδαφος, «οὐδέποτε ἐμόλυνον ἀνόσιτοι πύδες», τὰς κατὰ τὸ παρελθὸν ἐν αὐτῇ διενεργηθείσας ἀποπειράς πρὸς ἀποτίναξιν τοῦ τουρκικοῦ ζυγοῦ, ἐπὶ τοῦ βασιλέως Καρόλου (τοῦ δουκὸς τοῦ Νεμούρ), τῆς αυτοκρατορίδας Αἰκατερίνης καὶ ἐπὶ τοῦ Ναπολέοντος τοῦ Α', καὶ τέλος τῆς γῆς τὸ ξηρὸν καὶ ἄγονον, παρακαλοῦσι τὴν Ἐθνοσυνέλευσιν νὰ μὴ υποβάλῃ αὐτὴν εἰς φορολογίαν. Ἡ αἴτησις αὕτη εἰσηκούσθη, ὡς γνωστὸν, καὶ μέχρι τοῦδε τὰ ὀλίγα προϊόντα τῆς Μάνης μόνον φόρον ἐξαγωγῆς πληροῦουσιν. Σ. τ. Δ.

Ο ΑΓΓΛΟΣ ΓΑΙΟΚΤΗΜΩΝ

[Ἐκ τῶν τοῦ F. Holizendorf].

I

Περὶ τὰ μέσα Αὐγούστου τοῦ ἔτους 1861 προσκληθεὶς παρὰ τοῦ φίλου μου κ. Walter Crofton μετέβην εἰς Δουβλίον, ἵνα παρευρεθῶ ἐν τινι ἐπιστημονικῇ συνόδῳ. Καταλληλοτέρᾳ εὐκαιρίᾳ ἦτο ἀδύνατον νὰ μοὶ παρουσιασθῇ, ὅπως ὑπὸ τὴν ὀδηγίαν πεπειραμένων ἀνδρῶν, μελετήσω τὰ σωφρονιστικά, ἐκπαιδευτικὰ καὶ φιλανθρωπικὰ καταστήματα, ὡς καὶ τὴν ἀγροτικὴν τῆς χώρας κατάστασιν. Διήλθον πρᾶγματι ἐκεῖ ἐν φαιδρότητι καὶ φιλοξενίᾳ ἡμέρας λαμπράς μὲν ἀλλὰ λίαν κοπιώδεις, διότι ἤμην ἠναγκασμένος νὰ παρευρίσκωμαι ἐπὶ δλόκληρον ἑβδομάδα, τέσσαρας ὥρας καθ' ἑκάστην, εἰς δημοσίας συναθροίσεις, καὶ νὰ λαμβάνω μέρος εἰς συζητήσεις περὶ ἀγγλικῆς νομοθεσίας, περὶ βιομηχανικῶν καὶ ἐκπαιδευτικῶν καταστημάτων, περὶ δημοσίας οικονομίας, ὑπὸ τὴν ἰδιότητά ξένου ἀγαπητοῦ, εἰς ᾧ ἐδίδοτο θέσις διακρίμενη, καὶ ὅστις ὥρσειεν ἀδικόπως νὰ ἀποκρίνηται εἰς τὰς περὶ πάσης ἐν γένει τῆς διοργανώσεως τοῦ Πρωσσικοῦ κράτους ἀπευθυνόμενας αὐτῷ ἐρωτήσεις. Ἡ ἀδιάκοπος αὕτη ἐργασία, καὶ ἡ ὑπέρμετρος ἐκείνη φιλοξενία ἧς οὐδαμοῦ ἄλλοθι ἀπολαύει τις, ἀπετέλουν βίον λίαν κοπιώδη, ἕνεκα τοῦ ὁποίου ἤθελεν ἐπαισητῶς πάθῃ ἡ ὑγεία μου, ἐὰν μὴ κατέρευσον εἰς τὰ

ψυχρά καὶ διαυγῆ ὕδατα τοῦ παρὰ τὴν Kingston λαμπροῦ κολπίσκου.

Ὁ Ἀντιβασιλεὺς τῆς Ἰρλανδίας Κόμης τοῦ Carlisle, ὁ δῆμαρχος τοῦ Δουβλίνου, οἱ ἀνώτεροι πολιτικοὶ ὑπάλληλοι τοῦ κράτους, ὁ λόρδος Hagan, καὶ πλείστοι ἄλλοι ἡμιλλῶντο τίς νὰ προσενηχθῇ εὐγενέστερον πρὸς τὰ ξένα μέλη τῆς συνόδου.—Ἐμακάρισα δὲ ἐμαυτὸν ὅτε μετὰ τοσούτους κόπους ἠδυνήθην νὰ καταλίπω τόσον ἐκλεκτὴν καὶ φιλόφροναν κοινωνίαν, ἵνα εὗρω ἀνακούφισιν εἰς τὴν ἡρεμίαν τῆς Connemara.

Ὁδηγοὺς εἶχον τὰς ἐξαισίους περιγραφὰς τοῦ Ρόδεμπεργ, καὶ ἀπῆλθον ἀπλήστως τῆς ὁπότε μὲν προσχαρὺς, ὁπότε δὲ μεγαλυχολικωτάτης καὶ ἄλλοτε μεγαλοπρεπεστάτης φύσεως τῆς Ἰρλανδίας καὶ τῶν παραλίῳν τῆς. Περαιτῶς τὴν περιήγησίν μου ἀνεχώρησα εἰς Βρίστολ, προτιθέμενος νὰ ἐπισκερθῶ τὴν ἐπαρχίαν τοῦ Gloucester.

Μεταξὺ τῶν ἐν Δουβλίῳ ξένων, ἔσχον τὴν τύχην νὰ γνωρίσω τὸν ἰδρυτὴν τοῦ Συλλόγου τῶν κοινωνικῶν ἐπιστημῶν κ. Lloyd Baker, καὶ ἐφείλκυσα τὴν συμπάθειάν του, διότι παραδόξως πῶς αἱ ἰδέαι του συμφώνουν πρὸς τὰς ὑπ' ἐμοῦ ἐξηγηθείσας περὶ τοῦ συστήματος τῶν σωφρονιστηρίων τῆς Ἰρλανδίας καὶ τῶν περὶ τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ ποινικοῦ δικαίου θεωριῶν. Παραδόξος τῷ ὄντι συμφωνία ἰδεῶν ἔμαθον δὲ ὅτι ὁ Baker δὲν ἦτο μόνον γνωστὸς μεταξὺ τῶν διαπρεπεστέρων ἀνδρῶν τῆς ἐπαρχίας του, ἀλλ' ὁλοκλήρου τῆς χώρας εἰς ᾧ ἀνῆκεν. Αὐτὸς ὑπῆρξεν ὁ ἰδρύσας τὸν πρῶτον ἐν τῷ νομῷ αὐτοῦ ἐπανορθωτικὸν οἶκον καὶ ὁ συντελέσας εἰς τὴν περὶ τῶν καθιδρυμάτων τούτων νομοθεσίαν, εἰς αὐτὸν δὲ ὠφείλετο καὶ ἡ ἀδιαφιλονέικητος ἀξία τῆς βελτιώσεως τῶν ὑπὲρ τῶν πτωχῶν νομοθετημάτων. Ἀπὸ πολλοῦ ἔτρεφον ζῶηράν ἐπιθυμίαν νὰ μελετήσω τύπον τινὰ ἀληθοῦς γαιοκτήμονος, ὅστις Τόρρυς ὢν, νὰ συγκεντρώῃ ἐν ἑαυτῷ τὸ εἰδικὸν ἐκείνου μίγμα ἀναμορφωτικοῦ πνεύματος καὶ ἐπιμόνου ἀφοσιώσεως πρὸς τὰ ἀρχαῖα ἔθιμα. Πρὶν δὲ ἀποχωρισθῶμεν, οὗτος ἐπλεξεν εἰς τὴν ἐπαρχίαν του πανηγυρικὸν δυνάμενον νὰ κεντήσῃ τὴν περιέργειαν καὶ τῶν πολλῶ ἐμοῦ ἐναντιωτέρων πρὸς τὰς περιηγήσεις.—Ἀφικόμεν ἐἰς Hardwick Court, τὴν κατοικίαν τοῦ κ. Baker, περὶ λύχων ἀφάς, ὥστε μόλις ἠδυνήθην νὰ διακρίνω τὰ περικυκλῶντα

τὸν πλουσιώτατον οἶκον ὅταν ὅμως αἱ πρῶται τοῦ ἡλίου ἀκτῖνες εἰσεχώρησαν ἐντὸς τοῦ δωματίου μου, ἐξεπλάγην ἐπὶ τῇ καλλονῇ, διὰ τῆς ὁποίας ἡ φύσις ἐπρούχισε τὸ μέρος τοῦτο τῆς ἐπαρχίας τοῦ Gloucester. Ποικιλανθεῖς καὶ ὠραῖοι λειμῶνες, ἐν μέσῳ τῶν ὁποίων ὑψοῦνται ὑπερήφανοι πετελαί, καὶ ὑπερμεγέθεις φηγοί, ἐφ' ὧν ἀναπαύεται ἡδέως ὁ πλανώμενος ὀφθαλμός, κυκλοῦνται ὑπὸ τῶν πέριξ λόφων, οὓς λαμπρότατος ἥλιος καθίστησιν ἐξαισιῶς κυανόχρους. Μετὰ τὰς πρῶτας δεξιώσεις ὁ κ. Baker ἔσπευσε νὰ με ὁδηγήσῃ εἰς τὸ καπνιστήριον, διότι κατ' αὐτὸν τρία ἦσαν τὰ ἐθνικὰ χαρακτηριστικὰ παντὸς Γερμανοῦ, τὸ καπνίζειν, τὸ ἄδειν καὶ τὸ ἐξαρνεῖσθαι τὴν Κυριακὴν. Ἀμέσως μετὰ τὸ πρόγευμα ἤθελε νὰ ἐπισκεφθῶμεν τὸ σωφρονιστήριον τῆς ἐπαρχίας, ἀλλ' ἐγὼ ἐπεθύμουν νὰ γνωρίσω τὴν οἰκιακὴν διοίκησιν καὶ τὰ οἰκογενειακὰ ἔθιμα. Πρὸς τοῦτο δὲ παρεκάλεσα τὴν οἰκοδόσποιαν, αἰτιολογῶν συγχρόνως τὴν ἀπειρίαν μου περὶ τῶν ἐν ταῖς ἐξοχικαῖς ἐπαύλεσι τῆς Ἀγγλίας ἐπικρατούντων παρ' Ἀγγλοῖς ἐθίμων, νὰ μοὶ γνωστοποιήσῃ πρὸ πάντων τὰ ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτῆς καθήκοντά μου καὶ τὰ δικαιώματά μου. Ἐν ᾧ δὲ περιερχόμεθα τὸν κῆπον ἡ οἰκοδόσποινα μοὶ παρέσχε μετὰ ζωηρότητος συνάμα καὶ ἀφελείας ὡς ἐξῆς τὴν ζητηθεῖσαν ἐξηγήσιν.

«Ἀναμφιβόλως ἐπιθυμεῖτε μίαν τοιαύτην περιγραφήν, ὅπως εὐκολώτερον κρίνητε περὶ τῆς ἐπὶ τῶν κοινῶν δραστηριότητος τοῦ συζύγου μου. Θὰ ἀνεγνώσατε ἴσως πολλὰς μυθιστορίας καὶ διηγήματα, ἀλλ' ἐν τούτοις δὲν γίνεται λόγος περὶ τοῦ καθημερινοῦ βίου, ὡς γενικῶς γνωστοῦ παρ' Ἀγγλοῖς. Τὸ κατ' ἐμὲ θέλω περιγράψῃ τὸν βίον τοῦτον λαμβάνουσα ὡς ὑπόδειγμα τὰς οἰκογενείας, ὧν ἡ περιουσία δὲν εἶναι κατὰ πολλὴ ἀνωτέρα τῆς ἡμετέρας. Παρὰ πάσαις ταῖς οἰκογενείαις ταύταις πρωτίστη τοῦ οἰκοδοσποῦτος ἐργασία εἶναι ἡ ἐφημερίς, ἣν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἀναγινώσκει πρὸ τῆς ἐνάτης ὥρας, ὁπότε ὁ κώδων προσκαλεῖ πάντας εἰς πρόγευμα. Ἐκεῖ ὀφείλουσι νὰ συνέλθωσιν ἑκτὸς τῆς οἰκογενείας καὶ οἱ ὑπηρετῆς, ὡς ἐπίσης καὶ ὅσοι τῶν ξένων εὐαρεστοῦνται, ὅπως παραστῶσιν εἰς τὴν πρωϊνὴν προσευχὴν, ἥτις συνήθως διαρκεῖ ἐπὶ τέταρτον ὥρας.»

Τὸ οἱ εὐαρεστοῦμενοι τῶν ξένων ἀναμφιβόλως ἀπέβλεπον ἐμὲ, διότι πρὸ ὀλίγων ὥρων εἶχον πράγματι παραστῆ εἰς τὴν τελευτὴν ἐκείνην, μετὰ μεγίστης προσοχῆς, μολοντί ὀλίγον ἐκπεπληγμένος. Εἶχον ἰδῆ πάντας καθημένους περὶ τὴν ἡδὴ παρατεθειμένην τράπεζαν, τοῦ οἰκοδοσποῦτος δὲ νεύσαντος ἐγονυπέτησαν, καὶ κλίναντες τὰς κεφαλὰς, καὶ καλύψαντες διὰ τῶν χειρῶν καὶ τοῦ μανδηλίου τὸ πρόσωπον ἀπῆντησαν κατὰ τὸ εἰωθὸς εἰς τὴν ὑπ' ἐκείνου

ἀναγινωσκόμενην δέησιν. «Ἐὰν διαμείνητε μακρότερον παρ' ἡμῖν, ἐξηκολούθησεν ἡ οἰκοδόσποινα, θέλετε ἰδῆ ὅτι τὸ ἀγγλικὸν πρόγευμα εἶναι ἥττον ἀπλοῦν τοῦ συνήθως παρατιθεμένου ἐν τοῖς ξηνοδοχείοις τῆς Ἀπείρου. Παρ' ἡμῖν συνίσταται πάντοτε ἐκ καφέ, τείου ψυχροῦ καὶ θερμοῦ κρέατος, λευκοῦ καὶ μέλανος ἄρτου, μέλιτος, γλυκύσματος ἐκ πορτοκαλλίων, ὧν ἐνίοτε τηγανιστῶν, σπανάκι ἐξ ἰγθύων, ἀλλὰ πάντοτε ἐκ βραστοῦ χοιρομήριου. Ἐκαστος, χωρὶς νὰ ὑπόκειται εἰς κανένα τύπον, δύναται νὰ λάβῃ καὶ νὰ ἐκλέξῃ ὅ,τι μᾶλλον ἐπιθυμεῖ. Μετὰ τὸ πρόγευμα οἱ ξένοι χωρίζονται ἵνα ἀσχοληθῶσιν ἢ διασκεδάσωσι, κατὰ τὸ δοκοῦν. Ὁ οἰκοδοσποῦτος ἀποσύρεται εἰς τὸ δωμάτιόν του, ὅπως δώσῃ διαταγὰς εἰς τὸν ἐπιστάτην τῆς οἰκίας· ἐκεῖ ὑποδέχεται τοὺς γείτονας, τοὺς ἀγροτικούς οἰκονόμους, τοὺς ἐργάτας καὶ τοὺς ἐνοικιαστὰς τῶν κτημάτων. Ἀμέσως μετὰ ταῦτα ἐπισκέπτεται τὸν σταῦλον, ἐκεῖθεν δὲ μεταβαίνει εἰς τὸ γραφεῖόν του. Οὕτω διέρχεται ἡ πρωΐα, ἕως οὗ ἡχῆσῃ ὁ κώδων ὁ καλῶν εἰς πρόγευμα, συνήθως παρατιθέμενον περὶ τὴν ἐνδεκάτην καὶ ἡμίσειαν. Τὸ πρόγευμα τοῦτο θεοβίως δὲν φθίρειται ἐὰν ὑμεῖς βραδύνητε, ἀλλ' ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ἡ τιμωρία ὑμῶν ἔσται ὅτι τὸ κρέας ἀντὶ θερμοῦ παρατεθῆσεται ὑμῖν ψυχρόν· σημειωτέον ὅτι ἡ τιμωρία αὕτη εἶναι κανονικωτάτη πρὸς τὸ κανονικὸν τῆς ὑπηρεσίας.» Ἐρωτήσαντος ἐμοῦ πῶς ἡ οἰκοδόσποινα συνεθίζε νὰ διανύῃ τὸν μεταξὺ τοῦ πρωϊνοῦ καὶ τοῦ μεσημβρινοῦ προγεύματος χρόνον, ἡ Κυρία μοὶ ἀπεκρίθη· «Περὶ τὴν δεκάτην, τουτέστι ἀμέσως μετὰ τὸ πρωϊνὸν πρόγευμα, ἡ οἰκοδόσποινα ἀπέρχεται τῆς αἰθούσης ἵνα διατάξῃ τὰ τοῦ γεύματος, συμβιβάσῃ τὰς καθ' ἐκάστην ἐγειρομένας μεταξὺ τῶν ὑπηρετῶν ἔριδας, καὶ σκεφθῇ περὶ τῶν τῆς ὑποδοχῆς τῶν ξένων, οἵτινες προσέρχονται πάντοτε κατὰ τὸν φθινύπωρον καὶ τὸν χειμῶνα. Ἀκολουθῶς ἀκροᾶται τὰς πτωχὰς γυναῖκας τῆς συνοικίας, ὅσαι ἔχουσι παράποννα, ἀναφοράς, αἰτήσεις κτλ., χρηγεῖ δὲ αὐταῖς τὰ ἀναγκαῖα μέσα πρὸς θεραπείαν ἑαυτῶν τε καὶ τῶν ἀσθενῶν ἑσφῶν των. Εἰδικὴ ἡμῶν φροντίς εἶναι ἡ ἀνατροφὴ τῶν τέκνων. Ἐγὼ μὴ ἔχουσα ἢ ἄρρενα τέκνα, ἅτινα ἐκπαιδεύονται ἐκτὸς τῆς οἰκίας ἐν Εἰον, ἔχω πολλῶς ἥττονα καθήκοντα τῶν λοιπῶν κυριῶν. Δύναμαι ἐν πλήρει ἀνέσει νὰ ἐτοιμάσω τὴν ἀλληλογραφίαν μου, ἢ νὰ συνδιαλέγωμαι ἐν ταῖς αἰθούσαις μετὰ τῶν κυριῶν, ὅς προσκαλῶ ὅπως συσχεθῶμεν ἐὰν μετὰ μεσημβρίαν θὰ μεταδῶμεν εἰς περίπατον ἐφ' ἀμάξης, ἐὰν ἔφιπποι, ἢ πεζοί. Δὲν γινώσκω ἐὰν τὸ συντηρεῖν οἶκον εἶναι τῶρα εὐκολώτερον ἢ ἄλλοτε· τότε κατεσκευάζοντο πολλὰ πλεῖονα ἐν τῷ οἴκῳ· ὁ σάπων, τὰ κηρία καὶ πολλὰ ἄλλα τῶν ἐπιτηδείων. Ἐπεὶ καὶ νῦν ἐν πολλαῖς οἰκίαις συνεθίζουσι νὰ κατασκευάζωσι τὸν ζῦθον, τὸν μηλίτην, καὶ νὰ

πλύνωσι τὰ ἱμάτια. Καὶ ἡμεῖς δὲ ἀκολουθοῦμεν τὴν ἀρχαίαν ταύτην συνήθειαν, μολοντί πολλὰ οἰκογένειαι εὐρίσκουσιν ὠφελιμώτερον νὰ προμηθεύωνται τὸν ζῦθόν των ἐξ Alsop ἢ Bass. Μετὰ τὸ δεύτερον πρόγευμα ὀφείλετε νὰ διαθέσητε τὰ καθ' ὑμᾶς, εἴτε ἐξερχόμενος εἰς περίπατον μετὰ Κυριῶν ἔφιππος, ἢ ἐφ' ἀμάξης, εἴτε ἐξασκούμενος εἰς τὴν σκοποβολὴν· πιστεύω ὅμως ὅτι πολὺ ὀλίγος καιρὸς θὰ ἐναπολειφθῇ ὑμῖν ἐλεύθερος, ἐὰν ἐπιθυμῆτε νὰ συνοδεύσητε τὸν συζυγόν μου εἰς τὰς περὶ τῶν ὑποθέσεων του ἐκδρομὰς του, φοβούμαι δὲ ὅτι θέλετε ἰδῆ πλείονας ἀλιτηρίους, κλέπτας καὶ ἐπαίτας ἢ ὅσους σεῖς τε καὶ ἡμεῖς ἐπιθυμοῦμεν! Περὶ τὴν πέμπτην ὥραν τῆς ἐσπέρας λήγει ἡ ἀδειὰ σας, διότι τότε ἀκριβῶς ἀναμένομεν ὑμᾶς ἵνα πῶμεν τὸ τέιον, τοῦθ' ὅπερ συνήθως λαμβάνει χώραν ἐν τῇ αἰθούσῃ. Τὸ τῆς πέμπτης ὥρας τέιον, ὡς συνήθως λέγεται ἐνταῦθα, εἶναι λίαν πρόσφατος, ἀλλὰ γενικῶς παραδεδεγμένη καινοτομία. Δὲν εἶναι γεῦμα· συνίσταται μόνον ἐκ τείου συνοδευομένου μὲ δῖπυρόν τι, ἢ μὲ μικρὸν τεμάχιον ἄρτου ἡλειμμένου διὰ βουτύρου. Τὸ θέρος πίνομεν τὸ τέιον ἐν τῷ κήπῳ. Κατ' ἀπόφασιν τῶν πέριξ οἰκουσῶν Κυριῶν ἡ ὥρα αὕτη ὠρίσθη εἰς ἐπισκέψεις, πολλάκις δ' ἀποτελεῖται πολυάριθμος συναναστροφή. Κατὰ τὸν χειμῶνα μετὰ τὸ τέιον οἱ ξένοι ἀποσύρονται εἰς τὰ δωματία των ἵνα γράψωσιν, ἀναγνώσωσιν, ἢ ἀναπαυθῶσιν ἐν ἡσυχίᾳ. Συνέρχονται δὲ ἐκ νέου εἰς τὸ γεῦμα ὅπερ παρατίθεται περὶ τὴν ἐβδόμην καὶ ἡμίσειαν, ἢ τὴν ὀγδόην ἐσπερινήν. Ἐν ᾧ ἐν τῇ ἡμέρᾳ γενικῶς πιστεύεται ὅτι τὸν χειμῶνα διέρχεται τις ἀνετώτερον ἐν ταῖς πόλεσι, παρ' ἡμῖν ἐπικρατεῖ ἡ ἰδέα ὅτι οὗτος διέρχεται εὐαρεστότερον ἐν τῇ ἐξοχῇ, ἐφ' ἣ καὶ λαμβάνομεν πᾶσαν πρόνοιαν, ὅπως ἔχωμεν πάντοτε ξένους εὐθύμους, οἵτινες νὰ εὐχαριστῶνται μετὰ τὸ γεῦμα, νὰ διέρχωνται μεθ' ἡμῶν τὴν ἐσπέραν παίζοντες whist, ἢ ἄλλο τι. Περὶ τὰς ἐνδεκα, αἱ Κυρίαι ἀποσύρονται, καὶ οἱ Κύριοι συμπληροῦσι τὴν ἡμέραν ἐν τῷ καπνιστηρίῳ. Καπνίζουσι καὶ ἐν τῇ αἰθούσῃ τοῦ σφαιριστηρίου, ἐὰν τὸ καπνιστήριον δὲν εἶναι πλησίον τῶν αἰθουσῶν τῆς ὑποδοχῆς. Πολλάκις ἴσως θὰ παρετηρήσατε μετὰ θαυμασμοῦ, ὅτι αἱ Ἀγγλίδες αἰσθάνονται ἀκατάβλητόν τινα ἀποστροφὴν πρὸς τὸν καπνόν. Λόγος περὶ χορῶν καὶ τοιοῦτων διασκεδάσεων, αἵτινες ἀπασχολοῦσιν ὑμᾶς καθ' ἅπαντα τὸν χειμῶνα, παρ' ἡμῖν δὲν γίνεται. Ὑπερ τῆς νεολαίας τῆς ἀγαπῶσης τὸν χορὸν προβλέπει ἡ ἡμετέρα ἐπαρχία. Ἀδύνατον εἶναι νὰ φαντασθῆτε, ὑπέλαβε μετὰ βραχεῖαν διακοπὴν, τὴν ὠραιότητα χειμερινῆς πρωΐας προκειμένου κυνηγίου. Μεθ' ὁπόσης χαρᾶς οἱ πάντες συνέρχονται. Ποσάκις παρέστη μετὰ τοῦ συζύγου μου. Εἶναι μὲν ἀληθές ὅτι πολλοὶ ἡθικολόγοι μέμφονται τῶν καθ' ἡμᾶς Κυ-

ριῶν, ὅσαι διάγουσι βίον μᾶλλον ἐλεύθερον τοῦ ἐπικρατοῦντος τῶν ἀρχαιοτέρων ἐποχῶν, δυνατὸν δὲ ἡ ἰδέα αὕτη νὰ εἶναι ὀρθή· κατ' ἐμὴν ὁμῶς κρίσιν τὸ τοιοῦτον σύστημα φέρει ἐν ἑαυτῷ πολλὰ τὰ καλὰ. Καὶ ὑπάρχουσι μὲν Κυρίαι, αἵτινες ἀγαπῶσιν ὑπερβαλλόντως τὴν ἵππασίαν, ἢ τοὺς μακροὺς περιπάτους, ἢ τὴν ἀλιείαν, ἀλλ' εἶναι οὐχ ἥττον ἀναμφισβήτητον ὅτι αἱ Κυρίαι αὐταὶ ὠφελοῦσι περισσότερον τὴν κοινωνίαν ἐκείνων αἵτινες οἰκουροῦσιν αἰωνίως μὴ συμμετέχουσαι ποσῶς τῶν διασκεδάσεων τῶν συζύγων ἢ ἀδελφῶν των. Αἱ τελευταῖαι μετὰ δυσκολίας φέρουσι τὰς κρίσιμους ἐκείνας στιγμὰς, ὧν βρίθκει ὁ ἀνθρώπινος βίος.»

Ἀπὸ ἀπλᾶς πληροφορίας περὶ τῶν ἀγγλικῶν ἡθῶν, κατηντήσαμεν εἰς ζωηροτάτην ἀπολογίαν τοῦ ἐν τῇ ἐξοχῇ βίου τῶν Ἀγγλῶν. Ἀλλ' ἐμὲ κατεῖχε καὶ ἄλλη τις ἰδέα. Μὲ ἠπέλπει μετὰ δύο ἡμέρας ἡ Ἀγγλικὴ Κυριακή, ἔλεγον δὲ πρὸς τὴν λαλοῦσάν μοι Κυρίαν, ὅτι ὅσον καὶ ἂν προστίμων ὅλων τῶν μὴ Γερμανικῶν χωρῶν τὴν Ἰταλίαν καὶ Ἀγγλίαν, οὐδέποτε ὅμως ἡδυνήθην νὰ ἐξοικειωθῶ μὲ τὸν ἀγγλικὸν τρόπον τοῦ τηρεῖν τὴν Κυριακὴν, ἀλλ' ὅτι οὐχ ἥττον ἐπιθέμην ὑπὸ τὰς διαταγὰς αὐτῆς, ὑποσχόμενος τυφλὴν ὑπακοὴν ἐπὶ δικτατήμερον.

Ἡ Κυρία μοὶ ἀπεκρίθη· «Καθ' ὅσον ἀποβλέπει τὴν ἱερότητα τῆς Κυριακῆς, ἕκαστος ὅς πράξῃ κατὰ συνείδησιν. Ἡμεῖς ἐπιβάλλομεν μίαν ἡμέραν ἀναπαύσεως. Ἡ ἀναπαυτικὴ δὲ αὕτη ἡμέρα συσφίγγει τὸν μεταξὺ Κυρίου καὶ ὑπηρετῶν δεσμόν. Ὁ Κύριος ὅστις δὲν ἀγαπᾷ νὰ ἀναπαυθῇ τὴν Κυριακὴν, δὲν ἐπιτρέπει οὐδὲ εἰς τοὺς ὑπηρετάς ν' ἀναπαυθῶσιν. Ἡ περιφρόνησις τῆς Κυριακῆς διακατεῖ τὸν κόσμον εἰς εὐχαριστημένους καὶ δυσχεστημένους. Πῶς εἶναι δυνατόν νὰ εὐτυχῇ ὑπηρετῆς τις, ὅταν, ἀφ' οὗ ἐργασθῇ ἐπὶ ἐξ ἡμέρας ἵνα θεραπεύσῃ τὰς ἀνάγκας μας, ἀναγκάζεται κατὰ τὴν ἐβδόμην, ἥτις ὀφείλει νὰ εἶναι ἡμέρα ἀναπαύσεως, νὰ ἐργασθῇ διπλάσιως ἵνα κολακεύσῃ τὰς ἡμετέρας ὀρέξεις; Τὴν Κυριακὴν πηγαίνομεν δις εἰς τὴν ἐκκλησίαν, ἀπαιτοῦμεν δὲ τὸ αὐτὸ καὶ παρὰ τῶν ὑπηρετῶν μας. Πορευόμεθα δὲ εἰς τὴν οὐ μικρὸν ἀπέχουσαν ἐκκλησίαν πεζῇ, διότι ἐὰν μετεβαίνομεν ἐφ' ἀμάξης, πῶς θὰ ἀνεπαύετο ὁ ἀμαξήλατης; ἐὰν ἐδίδομεν κατὰ Κυριακὴν μεγάλην γεύματα, ποῦ ἀνάπαυσις διὰ τὸν μάγειρον; ποῦ διὰ τοὺς ἄλλους ὑπηρετάς; Ὅταν ἡ ἐκκλησία ἀπέχει πολὺ, ὁ γαιοκτήμων ἔχει συνήθως εἰδός τι λεωφορείου, δι' οὗ μεταφέρονται εἰς αὐτὴν πολλοὶ, ἀντὶ ἐλαχίστου κόπου. Ὅπου ὑπάρχουσι πολλοὶ ξένοι κατὰ Κυριακὴν, ἀπαραιτήτων καὶ τὸ καλὸν γεῦμα. Οὐδέποτε ὅμως θὰ εὔρητε μακροὺς καταλόγους φαγητῶν. Ἐν roastbeef καὶ ἐν plumpudding, ἰδοὺ τὸ ἐθνικὸν καὶ κοινὸν

γεῦμα τῆς Κυριακῆς ἐν Ἀγγλίᾳ. Καὶ εἶναι μὲν ἀληθές ὅτι ἐν Λονδίῳ τὸ κατὰ τὴν ἀπέναντι ἡπειρον ἐπικρατοῦν σύστημα ὁσημέραι ἐπεκτείνεται, πλὴν ἡμεῖς δὲν θέλομεν παραδεχθῆ αὐτὸ, τοῦναντίον μάλιστα ὀφείλομεν νὰ τὸ ἀποφύγωμεν.»

Ἐπειδὴ ὁ λόγος περὶ Λονδίνου, ἡρώτησα κατὰ ποίαν ἐποχὴν τοῦ ἔτους συνήθως μετέβαινον ἐκεῖσε. — Ὀλίγον μετὰ τὸ Πάσχα, μοὶ ἀπεκρίθη.

Ὅσοι τῶν γαιοκτημόνων εἰσὶ βουλευταί, ἐξηκολούθησαν, ὑποχρεοῦνται νὰ μένωσι συνήθως ἀπὸ Φεβρουαρίου μέχρις Αὐγούστου· πρὸ τοῦ Πάσχα ὅμως οὐδέποτε γαιοκτημόνων θέλει ἐνοικίασθαι οἰκία πρὸς χρῆσιν τῆς οἰκογενείας του. Καὶ βουλευτὴς δὲ ἂν μὴ εἶναι ὁ γαιοκτήμων, προσπαθεῖ πάντοτε νὰ διέλθῃ τὰς 8 ἐβδομάδας μετὰ τὸ Πάσχα ἐν Λονδίῳ. Ἄλλως τε καὶ πολιτικὰς ἂν δὲν ἔχῃ ὑποθέσεις, αἱ θυγατέρες αὐτοῦ δὲν τῷ ἐπιτρέπουνσι περαιτέρω διαμονὴν ἐν τῇ ἐξοχῇ. Διότι ἂν μὲν εἰσὶ πολὺ μικρὰ, ἔχουσιν ἀνάγκη τῶν καλῶν διδασκάλων ἰχνογραφίας καὶ μουσικῆς, ἂν μὲν μεγάλα, δέον νὰ τὰς εἰσαγάγῃ εἰς τὰς συναναστροφάς. Ὅταν δὲ μετὰ διαμονὴν ἐβδομάδων τινῶν ἐν Λονδίῳ ἐπιστρέφωμεν εἰς τὰς ἐξοχὰς μας, εὐρίσκομεν τὰ πάντα ἀνθισμένα. Ἐκτοτε δὲ ἄρχεται ἡ ἐποχὴ τῶν ἐν ταῖς κήποις ἐορτῶν, αἵτινες διαρκοῦσιν ἀπὸ τῆς τετάρτης μέχρι τῆς ἐβδόμης μ. μ. ὥρας. Αἱ ἐορταὶ αὐταὶ εἰσὶ λίαν εὐάρεστοι, ἅτε ἀπηλλαγμέναι πάσης ἐθιμοταξίας. Ἡ νεολαία διασκεδάζει παίζουσα τὰ τοῦ συρμοῦ παιγνίδια. Τὰ συνήθως ἐν χρήσει ἀναψυκτικὰ εἰσὶ τὰ παγωτά, αἱ νωπαὶ ἢ ζαχαρωταὶ ὀπώραι, ὁ καφὲς, τὸ τέϊον, ὁ οἶνος καὶ τὰ δίπυρα. Κατὰ τὸ φθινόπωρον ὁ πλούσιος κτηματίας, ὁ εὐπορος εὐγενὴς, ἀποκαμῶν ἐκ τῆς πολιτικῆς τύρβης, μεταβαίνει εἰς τὰ ἔλη τῆς Σκωτίας πρὸς ἄγρην ἐλάφων, ἀγρίων περιστερῶν, ἢ πρὸς ἀλείαν. Καὶ τὰ μέσα δὲ ἂν δὲν τῷ ἐπιτρέπωσι τὴν δαπανηρὰν διασκεδασιν τῆς ἐνοικίας εὐώδους ἀγροῦ, οὐχ ἦττον ἀπερχεται εἰς τὴν Σκωτίαν οἰκογενειακῶς, ὅπως διέλθῃ τὸν Αὐγούστον μῆνα. Ὑπάρχει τι τὸ γοητεῖον ἅμα καὶ ζωογονοῦν ἐν τῇ ἀτμοσφαιρᾷ τῶν λόφων ἐκεῖνων. Τὸ κατ' ἐμὲ εὐτυχῇ λογιζομαι ἐμαυτὴν ὁσάκις ἐτοιμάζομαι νὰ συνοδεύσω τὸν σύζυγόν μου εἰς Σκωτίαν.

Ἐν τούτοις εἶχομεν φθάσῃ εἰς τὸν θυρῶνα τῆς Hardwick Court, ὅτε ὁ κώδων προσεκαλεῖ εἰς πρόγευμα.

II

Μετὰ τὸ δεύτερον πρόγευμα, ὁ συνήθως μὴδέποτε καπνίζων διαρκούσης τῆς ἡμέρας οἰκοδεσπότης ὠδήγησέ με εἰς τὸ μακρὰν κείμενον καπνιστήριόν του. Μοὶ ἐφάνετο, ὅτι καὶ αὐταὶ τῶν κλειθρῶν αἱ ὅσαι ἦσαν πεφραγμέναι, ὅπως μὴ ἐκείθεν ἐξερχόμενος ὁ καπνὸς ἐρεθίσῃ τὸ

νευρικὸν σύστημα τῶν Κυριῶν. Ἐκεῖνος ἐν τοῖς λαβῶν σημειωματάριον, συνέταξε τὸ πρόγραμμα τῶν ἐργασιῶν τῆς ἐβδομάδος, ὅπως ἡ ἔτοιμος ν' ἀποποιηθῇ πᾶσαν γεννητομένην αὐτῷ πρόκλησιν.

Κατὰ τὸ πρόγραμμα τοῦτο, ἡ 18 Σεπτεμβρίου προῶρισται εἰς συνέλευσιν τῶν ἐφόρων τῶν ἐργασιῶν. Αὕτη, ὁσάκις ὁ οἰκοδεσπότης δὲν ἐταξίδευεν, ἀπησχόλει αὐτὸν ὁλόκληρον ἡμέραν ἐκαστῆς ἐβδομάδος, τὸν ὑπεχρέου δὲ καὶ νὰ ἐπιταχύνῃ τὸ πρόγευμά του. Ἡ 20 Σεπτεμβρίου Δικαστήριον, ὅπερ ἤδη ὀλίγας παρέχει τὰς ἀσχολίας. Ἀμέσως μετὰ ταῦτα Τριμηνιαία σύνοδος τῶν Εἰρηνοδικῶν. Κατὰ τὴν πρώτην ἡμέραν ἀντικείμενα ἀφορῶντα εἰς τὴν Ἀστυνομίαν, εἰς τὴν κατασκευὴν νέας γεφύρας, καὶ εἰς τὴν ἐπισκευὴν τῶν ὁδῶν καὶ ὁχετῶν. Τὴν ἐπιούσαν ἐκδίκασιν τῶν ἐγκληματικῶν πράξεων, αἵτινες τὴν ἐβδομάδα ταύτην δὲν εἶναι ἢ κλοπαί. Ἡ 22 Σεπτεμβρίου ἐπίσκεψις εἰς τὰς φιλακὰς καὶ εἰς τὸ Φρενοκομεῖον. Ἡ 23, συνεδρίασις περὶ τῶν ληπτέων μέτρων περὶ καθαρισμοῦ ποταμοῦ. Ἡ 28 Σεπτεμβρίου Κακουργοδικεῖα, ἐγκλήματα σπουδαιότατα.

— Βλέπετε, μοὶ εἶπεν ὁ κ. Baker, ὅτι ἡ ἐργασία μου εἶναι μικρά.

— Μικρὰ, ἀνέκραξα; Καὶ μικρὸν πρᾶγμα νομίζετε τὸ θυσιάζειν δωρεὰν τρεῖς ὅλας ἡμέρας καθ' ἐβδομάδα ὑπὲρ κοινωφελῶν ἔργων;

— Τῷ ὄντι μικρὸν, ἀπεκρίθη μοι ὁ κ. Baker, ἐν συγκρίσει πρὸς ἄλλους, καὶ ἔδειξέ μοι τὸ σημειωματάριον φίλου του, ἐνθα πρᾶγματι τρεῖς ἡμέραι ἐκαστῆς ἐβδομάδος ὠρίζοντο ὑπὲρ κοινωφελῶν ἔργων καὶ λίαν ἐκτεταμένης ἀλληλογραφίας ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ἀντικειμένου.

Ἀπεφασίσθη νὰ ἐπισκεφθῶμεν κατὰ πρῶτον τὸ ἐπανορθωτικὸν κατὰστημα τῶν νεανιῶν, ὅπερ ἀπεῖχε μίλιον τῆς Hardwick Court. Εὐρομεν τὸν διευθυντὴν ἐν μέσῳ νεανιῶν δώδεκα μέχρι δεκατεσσάρων ἐτῶν, οἵτινες ἅμα εἶδον ἡ μᾶς κατέθηκαν τὰ ἐργαλεῖά των. Ἀνέσκαπτον τμήμα ἀγροῦ. Ὁ κ. Baker, χαιρετίσας αὐτοὺς, ἔνευσε διὰ τοῦ δακτύλου, καὶ διηύθυνε δίκην Πρωτοφάτου ἅμα, ὅπερ οἱ πάντες ἐν φαιδρότητι συνέψαλλον. Ἐκεῖθεν μετέβημεν εἰς τὴν τάξιν, ἐνθα ἐξετάσαντες τοὺς μαθητὰς ἐν ταῖς προκαταρκτικαῖς σπουδαῖς, ἐσχομεν ἀφορμὴν νὰ θαυμάσωμεν τὰς εὐστόχους αὐτῶν ἀποκρίσεις. Μετὰ μίαν ὥραν ἡ κηπουρικὴ ἐργασία, διακοπείσα ἐκ τῆς ἡμετέρας ἀφίξεως, ἐπανελήφθη. Ὁ διευθυντὴς συνέστησεν εἰς τοὺς παῖδας ν' ἀναδείξωσιν ἑαυτοὺς ἀξίους τῆς τιμῆς, ἣν περιποιεῖ αὐτοῖς ἡ ἐπίσκεψις ξένων. Ἀνεχωρήσαμεν ἐν μέσῳ ἐνθουσιώδους ζήτωκραυγῆς.

Οἱ πλείστοι τῶν ξένων τῶν ἐπισκεπτομένων τὸ ἐπανορθωτικὸν τοῦτο κατὰστημα, θέλουσιν ἴσως ἐπικρίνῃ τὸ εὐάριθμον τῶν μονήρων οἰκί-

σκων, τοῦτο μόνον τὸ σύστημα θεωροῦντες τελεσφόρον· πλὴν ἄλλ' ὅμως οἱ τὸν ἐπανορθωτικὸν οἶκον τῆς Hardwick Court ἰδρύσαντες ὑπέλαβον τοῦτο περιττὸν, καθ' ὅσον ἀδικόπως συζῶντες μετὰ νεαρῶν ἐγκληματιῶν, εὐκόλως ἠδύναντο ν' ἀνέρωσι τοὺς μοχλοηροὺς, καὶ δὴ ν' ἀφιερῶσιν πᾶσαν αὐτῶν τὴν μέριμναν ὑπὲρ τούτων, ὅπως μεταβάλλωσιν αὐτοὺς εἰς στήριγμα τοῦ κατὰστηματος, καὶ τοῦτο χωρὶς οὔτε κἂν αὐτοὶ οὗτοι νὰ ἐννοήσωσι τὴν εἰς τὰς κλίσεις αὐτῶν ἐπελθοῦσαν μεταβολήν.

Ὁ κ. Baker εἶχε δηλώσῃ ἐν Δουβλίῳ ὅτι τὸ μονήρες σύστημα μεγίστην συνεπάγεται ὠφέλειαν, ὁσάκις ἐφκρμόζεται ἅμα τῇ καθεύρξει.

Παρατεινόμενος ὁ τοιοῦτος περιορισμὸς ἠδύναντο ν' ἀποβῇ ἡ αἰετοπτεροῦ χείρων προετοιμασία εἰς τὴν δεινὴν πάλιν πρὸς τὸν πραγματικὸν βίον. Ἡ ἐπίσκεψις αὕτη ἐν Hardwick Court ἐφάνη μοι λίαν ὠφέλιμος. Ὅπου δὴποτε ἐπεσκέφθην παραπλήσια κατὰστήματα, παρετήρησα ὅτι οἱ νέοι, ἀναγκάζόμενοι πάντοτε νὰ ἐξασκῶνται εἰς τὴν ῥαπτικήν καὶ ὑποδηματοποιίαν, ἦσαν πελιδνοὶ καὶ φιλάσθενοι, τὰ δὲ πρόσωπά των ἐστεροῦντο ἐκφράσεως. Ἐνταῦθα τοῦναντίον εὕρισκον πρόσωπα ἱλαρὰ καὶ ὑγιᾶ, ἐπέσθην δ' ἔτι μᾶλλον ὅτι αἱ ἀγροτικαὶ ἀσχολίαι ἀρμόζουσιν εἰς νεανίας, μᾶλλον ἢ οἰαδὴποτε ἄλλη ἐργασία.

Ἐν Hardwick Court εἰς μόνον μεγαλοκτηματίας ἐδημιούργησεν ὅτι βαθμὴδὸν ἐπιχειροῦσιν οἱ εὐεργετικοὶ σύλλογοι. Συνεχάρην τῷ Baker ἐπὶ τῇ εὐτυχῇ ἐκβάσει τοῦ δεκαετοῦς αὐτοῦ ἰδρύματος. Μοὶ ἀπήντησεν, ὅτι ὁ μὴ ἔχων τὸ θάρρος νὰ ἰδῇ ναυαγοῦσαν ἐπιχειρήσιν κοινωφελῇ, οὐδέποτε ὀφείλει νὰ ἐπιχειρήσῃ τι. Προδίδει χαρὰς ἀσθένειαν ὁ ἐπιθυμῶν νὰ ἐλπίῃ πᾶσαν ἑαυτοῦ ἐπιχειρήσιν εὐδοκίμοῦσαν. Αἱ ἀπαρχαὶ τῆς ἡμετέρας ἐπιχειρήσεως, προτέθηκε, παρῆγον μικρὰς τὰς ἐλπίδας.

Εἶχον ἤδη γίνῃ διάφοροι ἀπόπειραι, ὅτε ὁ Ἐδουάρδος Βρέτον, πλοίαρχος τοῦ Β. ναυτικοῦ ἐν ἀποστρατεῖᾳ, ὅλως συγκεκινημένος ἐκ τῆς θλιβερᾶς θέσεως τῶν πρηνελημένων καὶ κακοποιῶν τῶν προαστειῶν τοῦ Λονδίνου παίδων, ἀπεφάσισε νὰ θεραπεύσῃ τὸ κακόν. Τῇ συνδρομῇ ἐμπόρου τινὸς ἱδρύσε μικρὸν σχολεῖον ἐν Bow τῆς ἐπαρχίας Essex. Πλούσιός τις μεσίτης Ἰουδαῖος, ὁ Δαβὶδ Haes καὶ ἄλλοι προσήνεγκον μετὰ ταῦτα μεγάλας συνδρομὰς, ὥστε κατὰ τὸ ἔτος 1833 τὸ κατὰστημα ἐξετάθη καὶ μετετέθη εἰς Λονδίον.

Κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχὴν ἡ δεσποινὶς Murry, ἀνεψιὰ τοῦ δυνάστη τοῦ Athol, ἀκούσασα νὰ γίνῃται λόγος περὶ τοῦ κατὰστηματος τούτου, παρέσχε μεγάλας συνδρομὰς. Αὕτη ἡ ἰδίᾳ ἱδρυσεν ἐπανορθωτικὸν σχολεῖον προωρισμένον

διὰ γυναῖκας, τὸ ἄσυλον Vittoria, τότε δὲ πρῶτον ἡ βασιλίσσα ἐπέτρεψε νὰ δοθῇ τὸ ὄνομά της εἰς κατὰστημα τοιοῦτον, καὶ αὐτοὶ δὲ οἱ περὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου πρῶτοι νόμοι ἐξεδόθησαν ἐπὶ τῆς βασιλείας τῆς βασιλίσσης Βικτωρίας.

Τὸ κατὰστημα τοῦ Brenton προήχθη, ἀλλὰ διετήρησε πάντοτε τὴν ἀρχικὴν αὐτοῦ ἀπλότητα. Ἐν τούτοις αἱ δυσκολίαι δὲν ἔλλειπον. Ὅταν παρέστη ἡ ἀνάγκη τῆς εὐρέσεως ἐργασίας, πάντες ἀπεποιήθησαν νὰ προσλάβωσιν ἄτομα, ἅπερ ἐξήρχοντο ἐξ ἐπανορθωτικοῦ κατὰστηματος. Ὁ Brenton ἐσκέφθη νὰ πέμψῃ τοὺς εἰς τὰς ἀποικίας, ἔνθα ὑπῆρχεν ἔλλειψις ἐργασιῶν, καὶ ἐξέλεξε τὸ Εὐέλπι Ἀκρωτήριον. Ἐκεῖ συνεκροτήθη συμβούλιον ἐκ πλουσίων, ὅπερ ὑπεχρεοῦτο νὰ δέχεται τοὺς παῖδας, καὶ ἂν δὲν ἀπατῶμαι, νὰ ὑποβάλλῃ αὐτοὺς εἰς ἐπατετὴ μαθηταίαν, νὰ προνοῇ περὶ τῆς ἐκπαίδευσως αὐτῶν, καταβάλλῃ δὲ μηνιαίον τι ποσόν, οὗ μέρος κατετίθετο ἐπὶ τόκῳ ὑπὲρ αὐτῶν τῶν παίδων, μέρος δὲ διτίθετο ὑπὲρ τῆς πληρωμῆς τῶν ὁδοιπορικῶν ἐξόδων. Δέκα λίραι στερλίναι ἐδίδοντο εἰς τοὺς παῖδας, ὅταν οὗτοι ἀνεχώρουν τοῦ κατὰστηματος, ἐν δὲ τῷ Εὐέλπιδι Ἀκρωτηρίῳ, διὰ τοῦ οὐχὶ ἀσημάντου τούτου ποσοῦ ἠδύναντο τις νὰ προσκλήσῃται ἱκανὴν περιουσίαν. Κατ' ἀρχὰς τὰ πάντα ἔβαινον καλῶς. Ὅσημέραι ἠϋξάνον αἱ αἰτήσεις περὶ ἀποστολῆς νεανιῶν εἰς τὸ Ἀκρωτήριον.

Ἀτυχῶς, ἵνα ἀνταποκριθῶσιν εἰς τὴν πληθὺν τῶν τοιούτων αἰτήσεων, δὲν ἐπέστησαν ἀρκοῦσαν προσοχὴν περὶ τὴν ἐκλογὴν τῶν προσώπων. Κατὰ δὲ τὸ 1873 διεδόθη φήμη ὅτι νεανιῶν τινῶν ἡ διαγωγή ἦτο κακὴ, καὶ ὅτι ἄλλοι δὲν ἐτύγχανον τῆς δεούσης περιποιήσεως. Ἡ Κυβέρνησις ἀπέστειλε κληρικὸν Ἀγγλὸν εἰς τὰς ἀποικίας, ὅπως πληροφορήσῃ αὐτὴν περὶ τῆς κατὰστάσεως τοῦ ἐν λόγῳ κατὰστηματος.

Ἀλλὰ πρὶν ἢ φθάσῃ ἡ εἰλικρινὴς τούτου ἐκθεσις, τοσαῦτα ἐλέχθησαν καὶ ἠκούσθησαν, ὥστε ἤδη τὸ κατὰστημα ἐφάνη μᾶλλον ἐμπόρων Ἐβραίων ἀπεχθὲς σωματεμπόριον. Πανικὸς φόβος ἐκυρίευσεν τοὺς γονεῖς ὅσοι εἶχον πέμψῃ τὰ τέκνα αὐτῶν ἐκεῖσε, ἐντρομοὶ οὗτοι ἀνεζήτουν αὐτὰ, ἐπειδὴ δὲ ἀδύνατος ἦτο ἡ ἐκ τοῦ Εὐέλπιδος Ἀκρωτηρίου ἐπάνοδος, μέγας σάλος ἐν βραχεῖ ἐπῆλθε.

Ἐπανειλημμένως ὁ ὄχλος ὥρμησε κατὰ τοῦ ἐν Λονδίῳ κατὰστηματος, ὅπερ ἔσωσεν ὡς ἐκ θαύματος ἐκ βεβαίας καταστροφῆς νεανίας, ὅστις διασχίσας τὰ πλῆθη μετ' ἀπαραδειγματίστου θάρρους, εἶπε μεγαλοφώνως ὅτι ἀνελάμβανε μόνος τὴν μέχρις ἐσχάτων ὑπεράσπισιν τοῦ κατὰστηματος, διότι αὐτὸς ἐκεῖνος εἶχεν ἐκπαιδευθῇ ἐν αὐτῷ, καὶ διότι ἂν ἐκ δυστρόπου ἐγένετο τίμιος ἄνθρωπος, ὠφελε τοῦτο πρὸς τὸ

κατάστημα τούτο, ἔνθα εἶχε μάθη νὰ ζῇ ἐντίμως διὰ τῆς ἐργασίας του.

Ἐπὶ τέλους ἐφθασαν ἐκ τῶν ἀποικιῶν πρὸς τὴν Κυβέρνησιν αἱ ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου ἐκθέσεις, καθ' ἃς οἱ παῖδες κάλλιστα διητῶντο. Ἀλλ' ἐν τούτοις ὁ ἀτυχὴς Brenton ἀπέθανεν ἐκ θλίψεως. Ὅσοι γονεῖς μετὰ τὸς αὐτοῦ ἐπιμονῆς ἀπῆλθον τῶν τέκνων αὐτῶν τὴν ἐπάνοδον, πρόθυμοι ἤδη ἐκηρύσσοντο νὰ πέμψωσιν ἄλλα. Ἀλλ' ἤδη τὰ πάντα ἦσαν κατεστραμμένα. Αἱ ἐτήσιοι συνεισφοραὶ εἶχον παύσῃ. Ὁ ἀτυχὴς Haes, ὁ τὸς αὐτοῦ ὑποστάς θυσίας ὑπὲρ τῆς προαγωγῆς τοῦ καταστήματος, ἐγένετο τὸ ἀντικείμενον τῶν ἄρῶν τοῦ λαοῦ, λέγοντος ὅτι ἐκεῖνος ἦτον ὁ ἐμπορευθεὶς τὰ πτωχὰ ταῦτα παιδί. Ἡ οἰκογένεια αὐτοῦ ἐφυγε νυκτὸς εἰς Brighton. Αὐτὸς ἔμεινε μόνος ἐν Λονδίῳ χάριν ἰδίων ὑποθέσεων, ἀλλ' ἡ Ἀστυνομία, ἥτις ἐγίνωσκε τὸν κίνδυνον ὃν διέτρεχεν, ἐπηγρύπνει εἰς τὴν ἀσφάλειάν του. Τὰ ἐπανορθωτικὰ τῶν ἀρβένων καὶ θηλέων καταστήματα δὲν ὑπῆρχον πλέον.

Ἀφῶνοι ἠκολουθήσαμεν τὸν δρόμον ἡμῶν. Ὁ λοχαγὸς Brenton, ὁ κλέπτης γενόμενος τίμιος καὶ πρόθυμος νὰ ὑπερασπισθῇ σχολεῖον ἐπανορθωτικὸν, ἡ ἱστορία τοῦ Ἑβραίου Haes, διηγουμένη ὑπὸ αὐστηροῦ θιασώτου τοῦ ἀγγλικανοῦ θρησκευματος, μὲ εἶχον βαθέως συγκινήσει. Μετὰ τὰ προηγουμένα δὲ ταῦτα ἐνόμισα ὅτι ἡ ἱδρυσις νέου ἐπανορθωτικοῦ οἴκου ἡδύνατο νὰ ᾗ ἔργον ἐξ ἴσου ἡρώϊκον, καὶ τὴν γνώμην ταύτην ἀνεκοίνωσα πρὸς τὸν Baker.

—Μολοντί, ἀπεκρίθη μοι οὗτος, ἔγραψαν τὸ ἐμὸν ὄνομα ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς ἱδρύσεως τῆς Hardwick Court Refectory, ἡ ἀξία μου εἶναι πολλῶν ἐλάσσων ἢ ὅσον γενικῶς πιστεύεται. Ἡ πρώτη ἐμπνευσις προήλθε μοι ἐκ τινος γυναικός. Ἐγνώρισα ἐν Λονδίῳ τὴν δεσποινίδα Murry, ὅποτε συνέθεσαν τὰ λυπηρὰ ἐπεισόδια ἅτινα ἐπῆνεγκον τὸν θάνατον τοῦ Brenton, εἰς ἐκείνην δὲ ὀφείλεται ἡ πρώτη τιμὴ τῆς ἐπιχειρήσεως ταύτης.

Ἐπὶ μακρὸν χρόνον ἐσκεπτόμην περὶ ἱδρύσεως νέου ἐπανορθωτικοῦ σχολείου, ἀλλ' οὐδένα εὖρον συμπράκτορα. Τέλος τῷ 1850 ἐγνώρισα νέον τινα, ὅστις μὲ ὤθησεν εἰς τοῦτο. Ὁ Γεώργιος Bengough ἠρώτησέ με ἡμέραν τινα διατὶ δὲν ἀνελάμβανον μόνος τὴν ἱδρυσιν καταστήματος, ὅπερ τοσοῦτον ἐπόθουν. Τῷ ἀπεκρίθην ὅτι τοιαύτη ἐπιχείρησις ἀπῆται ἀνδρὰ δυνάμενον ν' ἀφιερώσῃ εἰς αὐτὴν χρόνον τε, ψυχὴν τε καὶ σῶμα, καὶ ὅτι ἐγὼ δὲν ἡδυνάμην νὰ θέσω ἐκποδὼν πάντα τὰ ἐμὰ καθήκοντα χάριν τοιαύτης ιδέας. Πόσον ἐξεπλάγην ὅτε ὁ νεαρὸς γαιοκτήμων, ὅστις ἄρτι εἶχε κληρονομήσῃ εἰσόδημα ἐτήσιον 10,000 ἀγγλικῶν λιρῶν, εἶπέ μοι ὅτι, καίπερ νέος τὴν ἡλικίαν, προθύμως οὐχ

ἤττον ἤθελεν ἀναλάβῃ τὸ ἔργον, ἐὰν ἀντὶ πεπειραμένος ὡς ἐμὲ, ὑπέσχετο νὰ τὸν συνδράμῃ! Ἀπεδέχθην. Κατὰ τὴν ἐπέτειον τῶν γενεθλίων του, (ἦτο δὲ τότε εἴκοσι τεσσάρων ἐτῶν), ἔλαβε τοὺς πρώτους μαθητὰς τοῦ νέου ἐπανορθωτικοῦ καταστήματος, τρεῖς ἀχρεῖους παῖδας! Ὁ Bengough ἐστρεφετο τῆς δεούσης ἐμπειρίας εἰς τὸ χειρουργεῖν παρημελημένους παῖδας, ἡ δὲ μέθοδος αὐτοῦ δὲν ἦτο πάντοτε ἡ καταλληλοτέρα, ἀλλ' εἶχε τὸ ἀνεκτίμητον ὄφρυον ὅτι δὲν ἐσκέπτετο ποτὲ περὶ ἑαυτοῦ, ὡς αἱ εἰσὶ θυσίας χάριν τῶν ἄλλων. Ἐπραττε τὸ καλὸν ἀδιαφύκων περὶ τοῦ τίς ὁ ἐκ τούτου ἐπαινούμενος. Ἠρχίσασμεν διὰ τῶν τριῶν ἐκ Λονδίνου κλεπτῶν, καὶ παρελάβομεν ἄλλους ἐξ Eheltenham.

Κατ' ἀρχὰς ὁ Γεώργιος Bengough εἶχε καὶ εἰργάζετο μετ' ἐμοῦ. Ἀκούσθως μετόφησεν εἰς τὸ κατάστημα, ἔνθα ἐδίδαξεν ὁλόκληρον διέταξιν. Ἀφ' οὗ δὲ διωργάνωσε καλῶς τὰ πάντα, ἀνέθηκεν εἰς ἐμὲ τὴν διεύθυνσιν, καὶ ἀσθενῆς ὡς ἦτο, ἀνεχώρησεν εἰς Φλωρεντίαν. Ἡ νόσος αὐτοῦ εἶναι ἀνίατος, ἀπὸ στιγμῆς δὲ εἰς στιγμὴν ἀκαμνῶν τοῦ θανάτου αὐτοῦ τὴν εἶδησιν. Ἡδὴ ἐνοήσατε βεβαίως τὸν λόγον οὗ ἕνεκα λυπούμαι, ὡς αἱ μοὶ ἀποδίδεται ὅλος ὁ ἔπαινος ἐπὶ τοῖς γενομένοις. Γνωρίζετε ἄλλον εὐπατρίδην, μετὰ ἐτησίου εἰσοδήματος δέκα χιλιάδων λιρῶν, ὅστις ἤθελεν εἶσθαι διατεθειμένος νὰ κοιμηθῇ ἐπὶ δύο κατὰ συνέχειαν ἔτη μετὰ παιδῶν ἡμελημένης ἀνατροφῆς, καὶ νὰ μεταδώσῃ αὐτοῖς τὴν σοφειώδη ἐκπαίδευσιν; Ἐν τούτοις τοῦ Bengough τὸ ἔργον ἔτυχε τῆς δεούσης ἀνταμοιβῆς. Ἀλλοτε μόνον ἡ Eheltenham παρείχετο κλέπτας ἱσαριθμούς πρὸς ἅπαντας ὁμοῦ τοῦς τῆς ὅλης ἐπαρχίας. Κατὰ τὸ 1852 ἐφυλακίσθησαν μόνον τεσσαράκοντα πέντε, τέσσαρα ἔτη μετὰ ταῦτα τριάνκοντα πέντε, καὶ κατὰ τὸ ἔτος 1857 μόνον δέκα τέσσαρες.

Κατὰ τὴν τελευταίαν πενταετίαν ἐπανορθωτικοὶ οἴκοι ἱδρύθησαν ἀνὰ πᾶσαν τὴν Ἀγγλίαν, τὸ δὲ ἀποτέλεσμα ὑπῆρξεν ὅτι αἱ κατὰ νεαρῶν ἐγκληματιῶν δίκαι ἐλαττοῦνται ἐτησίως κατὰ ἑξ χιλιάδας.

III

Περὶ τὴν πέμπτην ὥραν εἰσῆλθον εἰς τὴν βιβλιοθήκην, ἔνθα ἐδίδετο τὸ τέϊον. Εὖρον ἐκεῖσε πάντας τοὺς λοιποὺς ξένους, δώδεκα τὸν ἀριθμόν. Ὅπόσον εὐφροσύνως ἀναπολῶ τῆς ἐσπερινῆς ἐκείνης ὥρας, ἥτις συνήνου ἅπαντας ἡμᾶς εἰς τὴν βιβλιοθήκην τοῦ Hardwick Court. Δύο μεσότοιχοι τῆς αἰθούσης ταύτης, παρακειμένης τῷ ἐστιατορίῳ, ἐκαλύπτοντο ἀπὸ τοῦ ἐδάφους μέχρις ὀροφῆς ὑπὸ βιβλίων. Τοῦ τρίτου τοίχου τὸ μετὰ τῶν δύο παρκαθύρων κενόν, κατεῖχετο ὑπὸ ἄλλης βιβλιοθήκης μεσσησῆς βιβλίων. Ἐν δὲ τῷ τετάρτῳ εὗρισκετο ἡ θερμάστρα.

Ἡ πυρὰ ἔκαie, θρανία δὲ τινὰ ἦσαν πρὸ αὐτῆς τεθειμένα ἐν ἡμικυκλίῳ. Ἐν τῷ μέσῳ τῆς αἰθούσης ἔκειτο μεγάλη τράπεζα, ἐπὶ ταύτης δὲ μεγάλη λυχνία ἐφώτιζε βιβλία καὶ νέας ἐφημερίδας.

Τὰς γωνίας κατεῖχον τραπέζια μετὰ πλουσίων συλλογῶν σπανιωτάτων σινικῶν ἀγγείων. Κυρίαι καὶ Κύριοι, ἔνθεν καθεῖθεν ἐπὶ θρανίων καθήμενοι, ὠμίλουν, ἠκροῶντο, ζῶηροι, ἱλαροί, εὐχαριστημένοι ἐκ τῆς ἐγκαρδίου καὶ ἀγνῆς ταύτης φιλοξενίας.

Ἐπὶ τῶν μερῶν τοῦ τοίχου ἄπερ δὲν ἐκάλυπτον βιβλία, ἦσαν ἀνηρτημένα μεγάλα οἰκογενειακά εἰκόνες, μετὰ τῶν ὁποίων διεκρίνετο μεγαλοπρεπῆς τοιαύτη, παριςῶσα τὸν οἰκοδεσπότην. Ἐν τῷ παρετήρουν τὴν εἰκόνα ταύτην, ἡ οἰκοδόσποινα μὲ εἰδοποίησεν ὅτι αἱ Κυρίαι ἄπασαι ἤδη εἶχον ἀποσυρθῇ, καὶ ὅτι ἴσως ἦτο καιρὸς νὰ ἐτοιμασθῶμεν διὰ τὸ γεῦμα. Πρὸ τινῶν ἐτῶν, μοὶ ἔλεγεν, ἐπεκράτει τὸ ἔθος νὰ προσέρχωνται αἱ Κυρίαι εἰς τὴν τράπεζαν μὲ γυμνοὺς ὤμους ὡσεὶ εἰς χορὸν, ἀλλ' ἤδη, ἐκτὸς σπανίων ἐξαίρεσεων, φέρομεν πάντοτε ἱμάτια κεκλεισμένα. Τί φρονοῦσιν οἱ ὑμέτεροι συμπολιταὶ περὶ τῆς συνηθείας ἡμῶν, τοῦ νὰ μεταβάλλωμεν ἱματισμὸν ὡς αἱ καθ' ἡμέραν εἰς τὴν τράπεζαν, καὶ ὅτε ἀκόμη εἴμεθα μόνον; Ἀπεκρίθην, ὅτι ὅπου συνεθίζον νὰ γευματίζωσιν ἐν τῷ μέσῳ τῆς ἡμέρας, δὲν ἡδύναντο νὰ ὑπάρχωσι σταθεροὶ τοιοῦτου εἶδους κανόνες, καὶ ὅτι πρὸς τούτοις τὸ γράμον καὶ ὁ λευκὸς λαϊμοδέτης ἦσαν ἀντικείμενα τόσον ἀντιπαθητικὰ πρὸς τὸ ἄρρεν φύλον, ὥστε μόνον ἐν ἀναποφεύκτοις περιστάσεσιν ἐγίνετο χρῆσις αὐτῶν.

Πιθανὸν οἱ ἐν Ἀγγλίᾳ εἰσὶ λίαν ἀπαιτητικοί, ἐπέλαβον αὕτη, ἀλλὰ ταξειδεύουσα ἐν τῇ Δυτικῇ Εὐρώπῃ, εἶδον πόσον εἶναι εὐχάριστον νὰ ἔχῃ ἡ μορφωμένη κοινωνία ὁρισμένους συνηθείας. Ἐκαστος τότε γινώσκει τί τὸ πρακτέον, οὐδεμίαν δ' ἔχει ἀνάγκην νὰ συμβουλευθῇ τινα περὶ τοῦ πῶς πρέπει νὰ περὶ τῆς ἡμέρας. Γινώσκω ὅτι πολλοὶ ξένοι χαρκατηρίζουσι τὴν ἡμετέραν συνήθειαν τοῦ ἀλλάσσειν ἔνδυμα εἰς τὸ γεῦμα σχολαστικὴν, ἀλλ' ἐγὼ νομίζω ὅτι ἡ στιγμὴ αὕτη τῆς προπαρσκευῆς εἰς τὰς συναθροίσεις, ἔστω καὶ οἰκογενειακῆς, συντελεῖ εἰς τὴν γενικὴν εὐδιαθεσίαν.

Εἶχον πάντοτε ἐπιδοκιμάσῃ τοσοῦτον τὴν συνήθειαν ταύτην, καὶ τόσον ἀκατάλληλον θεωρήσῃ τὴν ὥραν τοῦ γεύματος κατὰ τὴν μεσημβρίαν, ὥστε ἐδικαίωσα αὐτὴν κατὰ πάντα, καὶ ἀναχωρῶν ὑπεσχέθην αὐτῇ νὰ ἐφαρμώσω καὶ ἐγὼ ἀκριβῶς τὸ ἔθος τοῦτο.

Κατὰ τὴν ἐβδόμην καὶ ἡμίσειαν ὁ κώδων προσεκάλεσεν ἡμᾶς εἰς τὸ γεῦμα. Ἐν τῇ θύρᾳ τῆς αἰθούσης μὲ περιέμενεν ὁ οἰκοδεσπότης. Ἐλπίζω, εἶπέ μοι, ὅτι ἡ ὥρα ἐκείνη τῆς μοναξίας

δὲν σᾶς ἀφῆρσε παντελῶς τὴν καλὴν διάθεσιν. Εἴμεθα πάντες περίεργοι νὰ ἴδωμεν ἐὰν Γερμανὸς καθηγητὴς ἔχει ὀρεξιν καὶ ὀδόντας καλοὺς ὡς τοὺς ἡμετέρους. Μὴ νομίζετε ὅμως ὅτι δύνασθε νὰ ἐκλέξητε τὴν σύντροφόν σας εἰς τὴν τράπεζαν. Παρ' ἡμῖν ὀρίζουσι τοῦτο οἱ οἰκοδεσπότες. Τὸ κατ' ἐμὲ ὀρεῖλω πάντοτε νὰ προσφέρω τὸν βραχίονα εἰς τὴν μάλλον μεταξὺ ἡμῶν διακεκριμένην Κυρίαν. Ἡ σύζυγός μου καὶ ὁ συνοδὸς αὐτῆς ἐρχονται πάντοτε τελευταῖοι κατὰ τὴν τάξιν, καὶ ἀποτελοῦσι τὸ τελευταῖον ζεῦγος τῆς συνοδίας, ἥτις προσέρχεται εἰς τὸ ἐστιατόριον. Ἐπειδὴ δὲ ἀπουσιάσατε κατὰ τὸ πρόγευμα, ἡ τιμωρία ὑμῶν ἔσται σήμερον νὰ συνοδεύσητε ὑμεῖς τελευταῖος τὴν σύζυγόν μου.

^{Ἐκτετατὸ τέλος.}

A. M^{rs}.

ΟΙ ΤΡΕΙΣ ΚΥΡΙΟΙ ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΑΣ ΤΕΧΝΗΣ ΡΥΘΜΟΙ

Ὑπὸ τὴν γενικωτέραν αὐτῆς σημασίαν ἡ λέξις *ρυθμός*, ἐν τῇ θεωρίᾳ τῶν ἀποτελεσματικῶν καλουμένων τεχνῶν, ἀρχιτεκτονικῆς δηλ., πλαστικῆς καὶ γραφικῆς, οὐδὲν ἄλλο εἶνε ἢ ἡ ἀποτύπωσις τοῦ καλοῦ ἐν τῇ τέχνῃ, καθ' οἷον δῆποτε τρόπον, πάντοτε βεβαίως ἐν χώρῳ, ἕνεκα τῆς φύσεως αὐτῶν τούτων τῶν τεχνῶν μερικώτερον ὅμως, *ρυθμός* ἐν τῇ ἀρχιτεκτονικῇ εἶνε ὁρισμένος τις τύπος, ὃν τὸ καλὸν ἐμφανίζεται παρά τινι λαῷ, σύμφωνα πρὸς τὸν χαρακτῆρα αὐτοῦ διαμορφούμενος, ἢ ἄλλως ὁ τρόπος τῆς ἐργασίας ἐν ᾗ κατ' ἔθνη ἢ κατὰ τεχνίτην ἐμφανίζεται, διὸ καὶ τὸ πάλαι *τρόπος* ἐκαλεῖτο ὁ *ρυθμός*. Ὑπὸ τοιοῦτους τινὰς τύπους ἐμφανίζονται πάντα τὰ τῆς τέχνης ταύτης προϊόντα, τύπους διαμορφωθέντας παρὰ ταῖς διαφοραῖς φυλαῖς τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους κατὰ τὸν ἰδιαζόντα ἐκάστην χαρακτῆρα. Τούτων κυριώτατοι, ὃν οὐδ' ὅλα τὰ τῶν καλῶν χρόνων τῆς πατρίδος ἡμῶν μνημεῖα ἀπετυπώθησαν, εἶνε τρεῖς, καὶ περὶ τούτων καὶ μόνων ἐνταῦθα, ἐν βραχεῖ, ἔσται ἡμῖν ὁ λόγος.

Οἱ τρεῖς οὗτοι *ρυθμοὶ* ἢ *τρόποι* ἐργασίας, διαστέλλονται κατὰ τε χρόνους καὶ χαρακτῆρα τῆς διαμορφώσεως αὐτοῦς φυλῆς, ἀναλόγως τοῦ οἰοῦ καὶ διακοσμοῦνται, ἐν τῇ κατὰ περιόδους ἀναπτύξει αὐτῶν. Τούτων οἱ δύο φέρουσι τὰ ὀνόματα τῶν φυλῶν αἵτινες ἀνέδειξαν αὐτοὺς, ὁ δὲ τρίτος τοῦ τόπου ἐν ᾧ, ὡς λέγεται, ἐπενοήθη· οἱ Δωριεῖς δηλ. ἀνέπτυξαν τὸν *Δωρικὸν ρυθμόν* ἢ Δωρίον ἐργασίας τρόπον, οἱ Ἴωνες τὸν *Ἰωνικόν* καὶ ἐν Κορίνθῳ εὗρέθη ὁ *Κορινθιακός*. Μετὰ τὴν πτώσιν τῆς Ἑλλάδος καὶ ὀλίγῳ πρὸ αὐτῆς ἐσχηματίζετο ἐν Ἰταλίᾳ διὰ τῆς ἀπομιμήσεως τῶν ἐκεῖσε μετακομιζομένων Ἑλληνικῶν τεχνουργημάτων, ἔτι δὲ καὶ διὰ τῆς μεταβάσεως τεχνικῶν Ἑλλήνων, Ῥω-

ματική τέχνη, ἐν ἀντιθέσει μὲν πρὸς τὴν Ἑλληνικήν, ἐκ ταύτης δὲ κυρίως ζωτικότητα ἀραιομένη καὶ ταύτην θάσιν καὶ ὑπόδειγμα ἔχουσα, διὸ καὶ ὁρθῶς Ῥωμαιοελληνική καλεῖται. Ὅπως καὶ ἐν πολλοῖς ἄλλοις οἱ Ῥωμαῖοι ἐμιμήθησαν καθ' ὅλα τοὺς Ἑλλήνας, οὕτω καὶ ἐν τῇ τέχνῃ αὐτῶν τὰ πάντα παρὰ τῶν αὐτῶν παρέλαβον, μορφώσαντες κατὰ τὸν ἰδιάζοντα αὐτοῖς χαρακτήρα διὸ διακρίνομεν παρ' αὐτοῖς τὸν Ῥωμαιοδωρικὸν ρυθμὸν, τὸν Ῥωμαιοϊωνικὸν καὶ τὸν Ῥωμαιοκορινθιακὸν τὸν τε ἀπλοῦν καὶ τὸν σύνθετον, ὅστις εἶναι ἀπλοῦς τοῦ Ἰωνικοῦ καὶ τοῦ Κορινθιακοῦ συνδυασμός, περὶ ὧν ὁμῶς οὐ τοῦ παρόντος.

Οἱ τρεῖς κύριοι ρυθμοὶ, οὓς ἀνωτέρω ἀνεφέρημεν, δὲν ἐκαλλιεργήθησαν μόνον ὑπὸ τῶν φυλῶν ὧν τὰ ὀνόματα φέρουσιν, ἀλλ' ὑπ' αὐτῶν ἀναδειχθέντες, ἐγένοντο ἀσπασίως δεκτοὶ καὶ ἀνεπτύχθησαν οὐχὶ ἐν ὁρισμέναις χώραις τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος, ἀλλὰ γενικῶς διεδόθησαν κατ' ὅλην καθ' ἅπασαν ταύτην, ἔδραν θεδαίως καὶ ὁρμητήριον, ὥς εἰπεῖν, τῶν ἑκάστος αὐτῶν τὴν ἀναδείξασαν γῆν, ἐν ᾗ μετὰ πλείονος καλλιεργεῖται ζωηρότης.

Παλαιότερος τῶν ἄλλων καὶ μεγαλοπρεπέστερος εἶνε ὁ Δωρικὸς. Ὑπὸ τῆς ὁμωνύμου φυλῆς ἀναπτύχθεις φέρει τὸν χαρακτήρα αὐτῆς μεγαλοπρέπειαν καὶ σοβαρότητα μετὰ πολλῆς τῆς ἐμβριθείας καὶ αὐστηρότητος συνθέων, ἐπιδεικνύει μόνος αὐτὸς περισσότερον τῶν δύο ἄλλων τὸν τύπον τῶν ἀρχαίων ξυλίων ναῶν ἐπὶ τῶν διαφόρων αὐτοῦ μερῶν, ἕνεκα τῆς ἀπλότητος, ἣν ἐτήρησεν ἐν τῇ ἀπομιμήσει τῶν μερῶν τούτων, ἐν ᾗ οἱ δύο ἄλλοι, ὑπὸ τῆς πολυπλοκωτέρας διακοσμήσεως αὐτῶν ἀπεμακρύνθησαν περισσότερον τοῦ ἀρχικοῦ τύπου, δυσκολώτερον ἐν αὐτοῖς διακρίνωσκομένου.

Ὅπου κατ' ὥκνησαν Δωριεῖς ἤγειραν λαμπρὰ τοῦτου τοῦ ρυθμοῦ μνημεῖα, ἐφ' ὧν δυνάμεθα νῦν σπουδάζωμεν τοὺς χαρακτῆρας αὐτοῦς· εὐτυχῶς, ἕνεκα τῆς τάσεως τῶν ἀρχαίων πρὸς τὸ ἀποδέχεσθαι πᾶν καλόν, ὁθενδήποτε προήρχετο, καὶ τὸ μετὰ τοῦτο τελειοποιεῖν καὶ ἀναπτύσσειν συμφώνως πρὸς τὸν ἑκάσταχοῦ χαρακτήρα, ἔχομεν καὶ ἐν αὐταῖς ταῖς Ἀθήναις, πόλει οὐχὶ Δωρικῇ μὲν, πλὴν περιλαβοῦσῃ ὡς ἐν ἀνθοδέσμῃ πάντα τὰ ἔξοχα προϊόντα τῆς Ἑλληνικῆς διανοίας, τὰ ἀριστουργήματα τοῦ ρυθμοῦ τούτου· καλοῦσιν ἡμᾶς τὰ Προπύλαια καὶ ὁ Παρθενὼν ἐπὶ τῆς Ἀκροπόλεως, ἐν δὲ τῇ κάτω πόλει τὸ Θησεῖον καὶ πλεῖστα ἐν ἐρείπιοις συντρίμματα τῆς ἀρχαίας τέχνης, εἰς ἐπίδειξιν τῆς κατ' ἐποχὰς ἀναπτύξεως καὶ καλλιεργείας τοῦ ρυθμοῦ τούτου. Ἐξετάζωμεν αὐτὸν ἐπὶ τοῦ τελειοτέρου πάντων, τοῦ ναοῦ τῆς Παρθένου, προσκείμεντος, ὅπου εἶνε ἀνάγκη, καὶ τὴν κατὰ χρόνους παραλλαγὴν αὐτοῦ ἐν ταῖς λεπτομερείαις.

Μετὰ τὸ σύνθημα εἰς πάντας τοὺς ναοὺς κρηπίδωμα ἔρχονται τρεῖς ἐκ μακρῆς ἀναβαθμῆς ἐπὶ τοῦ ἀνωτάτου τῶν ὁποίων ἐκίνουσι οἱ κίονες. Τὸ πώρινον ὁμῶς τοῦ Παρθενῶνος κρηπίδωμα φέρει ἄνω πρὸ τῶν τριῶν ἀναβαθμῶν ζώνην μακραινίην, ὡς μετὰ βᾶσιν ἀπλῶς χρησιμεύουσιν. Οἱ Δωρικοὶ κίονες κυριώτατον χαρακτηριστικὸν ἔχουσιν ὅτι στεροῦνται θάσεως, ἐκίνουσι δ' ἐπὶ τοῦ στεροῦς, ὡς οἱ κορμοὶ τῶν δένδρων εὐθὺ ἐκ τοῦ ἐδάφους ἀναφυόμενοι. Στενοῦμενοι πρὸς τὰ ἄνω (εἰς μείζονρον, κατὰ Πυρραγίαν, ἀνιόντες), ἔχουσι περὶ τὸ μέσον τὴν καλουμένην ἔντασιν, ἥτοι ἐλαφρὰν καμπυλότητα πέραξ κατὰ μῆκος τὸν κίονα περιθέουσιν· τὸ σῶμα αὐτῶν φέρει ῥαβδώσεις (τὰ νῦν κανοῦλια) ἀβαθεῖς 16-20, συνήθως δὲ 20, εἰς ἀμβλείας ἀποληγούσας γωνίας· τὸ ὑποτραχήλιον εἶνε ἐν ταῦθα ταινία χωρίζουσα τὸ σῶμα δι' ἐντομῆς, τὸν ἀνώτατον σπόνδυλον τοῦ σώματος τετρακτιζούσης· ἐπὶ τοῦ ὑποτραχήλιου ἐκτείνονται αἱ ῥαβδώσεις, ἐπ' αὐτοῦ τετρακτιζόμεναι. Ἐκτὸς τοῦ ὑποτραχήλιου, τὸ κιονόκρανον φέρει εὐθὺς μετὰ τὸ τέρμα τῶν ῥαβδώσεων τὰ κυμάτια ἢ τοὺς ἱμάντας (καὶ ἐντομᾶς (anuli), ἥτοι 3-5 κυματοειδῶς ἐπαλλήλους ταινίας ἐν εἵδει κίονος περιθεούσας τὸν κίονα κατ' ἐκείνο τὸ μέρος· μετὰ τὰ κυμάτια ἔπεται ὁ ἐχίνος, ἐν σχήματι πλαταμῶδους σώματος περιφεροῦς, χαμηλοῦ, ὥστε πεπιεσμένου ὑπὸ τὸ βάρος τῶν ἄνωθεν μερῶν καὶ διὰ τοῦτο κυρτῶς ἐξέχοντος, λίαν παρεμπερῆς ἀρχαία φιάλη· ὑπὲρ τὸν ἐχίνον κεῖται πλίνθος τετράγωνος, ὁ ἄβαξ, ὅστις εἶνε τὸ ἀνώτατον μέρος τῶν τε Δωρικῶν ὡς καὶ παντὸς ἄλλου εἶδους κίωνων.

Οἱ κίονες τῶν ἀρχαιοτέρων Δωρικῶν ναῶν εἶνε βραχεῖς σχετικῶς πρὸς τὸ πάχος αὐτῶν, οἷοι οἱ τοῦ ἐν Κορίνθῳ ναοῦ τῆς Χαλινίτιδος Ἀθηνᾶς, ὕψος ἔχοντες 7 ἐμβατῶν καὶ $\frac{3}{4}$, (ἥτοι ἡμιδιαμέτρων τοῦ κατωτέρου σπονδύλου)· ὅσον ὁμῶς προχωροῦσιν οἱ χρόνοι βλέπομεν ὅτι τὸ ὕψος αὐτῶν αὐξάνει καὶ φθάνει μέχρις 8 ἐμβατῶν ἐν τῷ Παρθενῶνι· χαρακτηριστικὸν δὲ τῶν μετὰ ταῦτα ναῶν, τῶν ἐν Ῥωμαϊκοῖς ἰδίως χρόνοις ἰδρυθέντων, εἶνε τὸ λίαν ὑψηλὸν καὶ λεπτὸν τῶν κίωνων, ὡς φαίνεται ἐν τῇ ἐν Ἀθήναις προστάσει τοῦ ναοῦ τῆς Ἀρχηγέτιδος Ἀθηνᾶς (τῇ κοινῇ Πύλῃ τῆς ἀγορᾶς καλουμένη), ἥτις εἶνε τὸ νεώτατον τῶν ἐν Ἀθήναις Ῥωμαϊκῶν ἔργων. Ἐπὶ τοῦ κίονος παρατηροῦνται καὶ ἄλλαι κατὰ χρόνους παραλλαγαί. Εἰς τοὺς νεωτέρους λ.χ. διαφέρει ἡ τῶν ἱμάντων ἐργασία, ὁ ἐχίνος φαίνεται μᾶλλον συμπεπιεσμένος καὶ παρέχει ὀψιν δίσκου κυλινδρικοῦ ἀπεστρωγγωμένου τὰς πλευράς, ὁ ἄβαξ γίνεται ταπεινότερος.

Μετὰ τὸν κίονα ἔρχεται τὸ ἐπιστύλιον, (ἀρχιτράβα κοινῶς καλούμενον), ὁμαλὸν καθ' ὅλα καὶ ἀπλοῦν, φέρον ἐἰς τὸ τέρμα αὐτοῦ ταινίαν

ὡς μετὰ βᾶσιν πρὸς τὸ ἄνω μέρος, ὑπὸ δὲ τὴν ταινίαν ταύτην καὶ ὑπεράνω ἐκάστου μεταστυλίου καὶ κίονος φέρει ὀρθογώνια τινὰ τετράπλευρα σώματα ἰσοπαχῇ τῇ μεταβατικῇ ταινίᾳ τοῦ ἐπιστυλίου, ἀκροσάνιδα καλούμενα, ὡς εἰκονίζοντα τὰ τέρματα τῶν σανίδων τῆς στέγης τῆς στοᾶς· τὰ ἀκροσάνιδα ταῦτα φέρουσι κάτωθεν εἰς μίαν σειρὰν ἐξ κυλινδρικών σωμάτων, ἅτινα ἄλλοι μὲν ἡλοῦς καλοῦσι, θεωροῦντες αὐτὰ ὡς τοὺς γομφούντας τὰς σανίδας, ἄλλοι δὲ σταγόνας καὶ δὴ τὰς ἐκ τῶν καταρρέοντων ὑδάτων τῆς στέγης ἐν τοῖς ἀρχικοῖς ναοῖς σχηματιζόμενας.

Τὸ διάζωμα σύγκειται ἐκ τῶν τριγλύφων καὶ μετοπῶν· αἱ τρίγλυφοι εἰκονίζουσι τὰ ἄκρα τῶν δοκῶν τῆς στέγης τῆς στοᾶς καὶ ἀντιστοιχοῦσι πρὸς μέσον μεταστυλίου καὶ κίονος, ἐκτὸς τῶν γωνιακῶν, μᾶλλον πρὸς τὸ ἄκρον κειμένων· καλοῦνται δὲ τρίγλυφοι, διότι ἡ ἐπιφάνεια αὐτῶν εἶνε διηρημένη διὰ δύο ἐντομῶν εἰς τρία μέρη ἐν εἵδει μικρῶν κίωνων τρεῖς γεγλυμμένας πλευράς ἔχοντων καὶ μηρῶν καλουμένων. Τὰ μετὰ τῶν τριγλύφων διαστήματα ἐν τοῖς ἀρχαιοτάτοις ναοῖς ἔμενον κενὰ, μετὰ ταῦτα δὲ ἐφράσσοντο ὑπὸ πλακῶν, μετοπῶν καλουμένων καὶ συνήθως ἀνάγλυφα φερουσῶν. Αἱ τρίγλυφοι καὶ αἱ μετόπαι ἔφερον ὡς τέρμα ἀπλὴν ταινίαν.

Τὸ γεῖσον ἔχει τὴν μὲν κάθετον ἐπιφάνειαν αὐτοῦ (σκέτο ἐν τῇ νεωτέρᾳ τέχνῃ καλουμένην) λείαν, ἄνω μόνον ὑπὸ κυματίου, γοαπτοῖς φυλλώμασι κεκοσμημένου, περιθεομένην· τὴν δὲ κάτω, κεκλιμένην καὶ γωνίαν ὀξεῖαν μετὰ τῆς διευθύνσεως τοῦ διαζώματος ἀποτελοῦσαν. Ἐπὶ τῆς κάτω ταύτης ἐπιφανείας κεῖνται τὰ κυρίως ἀκροσάνιδα (πρόμοιχοι) καλούμενα, ἥτοι σώματα τετράγωνα εἰκονίζοντα τὰ ἄκρα τῶν κεκλιμένων τῆς στέγης σανίδων, τεταγμένα ὑπὲρ τρίγλυφον καὶ μετόπην, καὶ φέροντα εἰς τρεῖς σειράς 18 ἡλοῦς ἢ σταγόνας. Ἡ εὐθὺς ὑπὲρ τὰ ἀκροσάνιδα ταῦτα καὶ ὑπὸ τὴν κάθετον τοῦ γείσου ἐπιφάνειαν εἰσέχουσα γωνία σκοτία καλεῖται. Γεῖσον ἐπίσης φέρει καὶ τὸ ἀέτωμα κατὰ τὰς δύο κεκλιμένας πλευράς, ἀλλ' ἄνευ ἀκροσάνιδων ὑπὲρ δὲ τὸ γεῖσον τοῦτο ἔρχεται ἡ ὑδρορροή κοσμουμένη συνήθως ἀνθεμίσις, λεοντοκεφαλὴν δὲ κατὰ τὰ πέρατα αὐτῆς ἔχουσα.

Τὸ περιστύλιον ἔσθην ἠκολούθει τὰς αὐτὰς διαιρέσεις μέχρι τοῦ διαζώματος, ἐπ' αὐτοῦ δὲ ἔρχονται τὰ μέρη τῆς στέγης, ὡς ἐν τοῖς περὶ ναοῦ ἐξεθέσαμεν, ἀπλᾶ καὶ ὑπὸ χρωμάτων μόνον κοσμουμένα· αἱ κοιλότητες τῶν φατνωμάτων μικραὶ καὶ ἀβαθεῖς, οἱ ἱμάντες αὐτῶν, ἥτοι τὰ δισταυρούμενα μέρη τῶν πλακῶν, τῶν τὰ φατνώματα ἔχουσῶν (στρωτήρων), ἐπίσης ἀπλοῖ ἄνευ γλυπτικοῦ τινος κόσμου, τὰ δὲ καλυμμάτια περικιρετὰ ἐνίοτε.

Ὁ τοίχος τοῦ σηκοῦ μορφοῦται ἀναλόγως τοῦ

κίονος, πάντοτε δὲ ὁ κατώτατος αὐτοῦ δόμος εἶνε κατὰ πολὺ ὑψηλότερος τῶν λοιπῶν. Τὸ διάζωμα περιθεῖ τὸν σηκὸν ἐν συνεχεῖ καὶ οὐχὶ πλέον διακεκομμένην σειρᾷ, φέρον ἀναγλύφους παραστάσεις στενὴν πάντοτε πρὸς τὴν ἐν τῷ ναῷ λατρευομένην θεότητα σχέσιν ἔχουσας. Ἐπίσης καὶ ἡ παραστάς ἀντιστοιχεῖ καθ' ὅλα πρὸς τὸν Δωρικὸν κίονα· ἀπλῇ ἄνευ θάσεως, φέρει διὰ ταινιῶν κεχωρισμένα τὰ τοῦ κιονοκράνου μέρη, οὐδέποτε δεχομένη ῥαβδώσεις ἐπὶ τοῦ σώματος.

Εἶδομεν ἀνωτέρω ὅτι τὸ ἐπιστύλιον ἦτο ἀπλοῦν· ἂν καὶ τοιοῦτο ὁμῶς ἐλάβανε πολλάκις διακοσμήσιν πλουσιωτάτην, ἰδίᾳ ἐπὶ τῆς Ἀνατολικῆς τοῦ ναοῦ πλευρᾶς, διὰ τῆς ἐπ' αὐτῆς ἐν συμμετρικῇ διαθέσεως ἀσπίδων ἐπιχρύσων κ.τ.τ., οἷαι ἐπὶ τῆς ἀνατολικῆς προσόψεως τοῦ ἐπιστυλίου τοῦ Παρθενῶνος ὑπῆρχον.

Ἐπὶ διαφόρων μερῶν τοῦ ναοῦ διεσώθησαν ἔχνη χρωμάτων, δι' ὧν ὁλοκληρὸς ἐκοσμεῖτο πάντα τὰ μεταβατικὰ μέλη (σώματα ἢ τραβήγματα παρὰ τοῖς νῦν καλούμενα), ἐβεβαιώθη ἡδὴ ὅτι ἐποικίλλοντο χρώμασιν· ἀβεβαίον εἶνε ἔτι ἂν καθ' ὁλοκληρίαν ἐχρωματίζοντο τὰ σώματα τῶν κίωνων ἢ ἐπὶ μέρους μόνον καὶ πῶς· ὁ ἐχίνος ὑποτίθεται ὅτι ἐκοσμεῖτο πέραξ ὑπὸ ὠοειδῶν ἀνεστραμμένων σχημάτων ἀνθέμια περιελκιδόντων ἐν χρυσῷ περιγράμματι· ἐπὶ τοῦ ἄβακος χρυσοῦς ἐγράφετο μαίανδρος (ἱερεὺς ὑπὸ τῶν νῦν καλούμενος), κόσμημα ὠραιότατον, ἀπλοῦν ἄλλοτε καὶ ἄλλοτε πολυσύνθετον, κατ' ἀπομίμησιν τῶν ἐλιγμῶν οὓς σχηματίζει Μαίανδρος ποταμός. Πάντα τὰ κυμάτια, ἥτοι κυματοειδεῖς ταινίαι, ἐκοσμοῦντο ὑπὸ ποικίλων φυλλωμάτων χρώματος κυανοῦ καὶ ἐρυθροῦ ἐναλλάξ· τῶν τριγλύφων αἱ ἐντομαὶ εἶχον κυανὸν χρῶμα, αἱ δὲ μετόπαι ἐρυθρόν· αἱ ταινίαι αἱ τετρακτιζούσαι τὰς μετόπας ἔφερον μαίανδρον, αἱ δὲ τὰς τριγλύφους σπειροειδῆς τι κόσμημα· τὰ ἀκροσάνιδα τοῦ γείσου ἦσαν κυανᾶ, οἱ δ' ἐπ' αὐτῶν ἦλοι ἐρυθροί· ἐπίσης ἐρυθρὰ ἦσαν καὶ τὰ μετὰ τῶν ἀκροσάνιδων διαστήματα. Τὸ τύμπανον τοῦ ἀετώματος κατ' ἄλλους μὲν ἐχρυσότο, κατ' ἄλλους δὲ κυανῷ χρώματι ἐχρωματίζετο. Καθ' ὅλου δὲ παρατηρητέον ὅτι ἡ ἀπλότης τῶν Δωρικῶν ναῶν μᾶλλον ἐπεφαίνετο διὰ τῆς ἀπλῆς γραφικῆς διακοσμήσεως, ἐν ᾗ εἰς τοὺς λοιποὺς δύο προστίθεται καὶ ἡ γλυπτική.

Ἐν τέλει προσθέτομεν ὅτι ὁ κίων τοῦ ρυθμοῦ τούτου δύναται νὰ τεθῇ καὶ μεμονωμένος, ὡς ἀπλῇ στήλῃ, ὡς εὗρεθαι εἰς ἐν ταῖς παρὰ τὴν Ἀγίαν Τριάδα ἀνασκαφαῖς, κατὰ τὸν ἔξω Κεραμικόν, ἀντικρὺ τοῦ ἀναγλύφου τοῦ εἰκονίζοντος τὸν Χάρωνα ἐν τῷ πορθμείῳ, ἀνέχων τὸ πάλαι ὑδρίαν λουτροφόρον.

Τὸ ὅλον ἐξωτερικὸν τῶν Δωρικῶν ναῶν παρέχει ὄψιν σοβαρὰν καὶ ὑψηλὴν. Οἱ κίονες μακρό-

θεν παρατηρούμενοι, ἔχουσι σύγκλινσιν τινα, χάριν τῆς ἀσφαλείας τοῦ ὅλου οἰκοδομήματος, ἡ δ' ἐπ' αὐτῶν ἔντασις μετριάξει τὸ ἀπότομον τῆς τοιαύτης συγκλίσεως, ἅμα δὲ παρέχει μαλακότητά τινα εἰς τὸ ἄλλως ὑπερήφανον ἐξωτερικὸν αὐτῶν. Τὸ πάχος τῶν κίωνων καὶ ἡ ἀσφάλεια μεθ' ἧς ἐπὶ τοῦ στυλοβάτου ἐγείρονται εἰκονίζει ἐπιτυχέστατα τὸ θετικὸν τοῦ Δωριέως, τὸ δ' ἀφελὲς τῆς διακοσμῆσεως τὴν ἀπλότητα αὐτοῦ τε καὶ τῆς ἀρχικῆς τῶν ναῶν κατασκευῆς καὶ τὸ σοβαρῶς δὲ προκύπτον γέισον παρέχει οἶονει συνωφρυνμένην τὴν ὕψιν τῆς οἰκοδομῆς καὶ σέβας καὶ σιγὴν τῷ θεατῇ ἐπιβάλλουσιν, μετὰ τινος γαλήνης, ἐκ τῆς λαμπρᾶς τῶν ἀετῶν διακοσμῆσεως περιχευμένης, καὶ ὑπενθυμίζουσιν τὴν σοβαρὰν τῶν ὀφρύων τοῦ κελαινεφροῦς Διὸς κατάνυσιν, τὴν μετὰ τῆς γαλήνιου ἡρεμίας τοῦ δαιμονίου αὐτοῦ μετώπου συνδεδεμένην.

Ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸν βαρὺν καὶ μεγαλοπρεπῆ Δωρικὸν ἀνεπτύχθη παρὰ τοῖς λεπτοῖς καὶ τρυφηλοῖς Ἰωσιν ὁ Ἰωνικὸς, φέρων καὶ οὗτος τὸν χαρακτήρα τῆς ἀναπτύξεως αὐτὸν φυλῆς, ἐλαφρόν τι δηλαδὴ μετὰ χάριτος καὶ κομψὸν μετὰ λαγαρότητος, ἔν τε τοῖς σχήμασι καὶ τῷ ὅλῳ, τὸ μᾶλλον ἀνειμένον τῆς τῶν Ἰώνων διαίτης ὑποδηλοῦν.

Ὁ κίων τοῦ ρυθμοῦ τούτου βαίνει ἐπὶ βάσεως συγκειμένης ἐκ σπείρας, τροχίλου καὶ δευτέρως σπείρας ἐπὶ τούτου· ἡ σπείρα εἶνε σῶμα δισκοειδὲς κυρτῶς ἐξέχον, ὁ δὲ τροχίλος ἀντιθέτως ταύτης εἰσέχων καὶ ὑπὸ ταινιῶν δύο ἄνω καὶ κάτω τερματιζόμενος· ἡ ἐπὶ τοῦ τροχίλου δευτέρα σπείρα ἔχει θραχυτέραν τὴν διάμετρον καὶ κοσμεῖται συνήθως ῥαβδώσεσιν ὀριζοντίως ἢ πλουσίῳ σπειροειδεῖ κοσμήματι. Ἐκτὸς ὅμως τῶν μερῶν τούτων, ἔχει, σπανιώτατα ὅμως, καὶ πλίνθον τετράγωνον ὑπὸ τὴν πρώτην σπείραν, ἄλλοτε δ' ἀντὶ τετραγώνου δισκοειδῆ, ὁμοφυῆ τῷ στυλοβάτῃ καὶ ὡς ἀπ' αὐτοῦ ἀναφυσμένην (οἷα παρατηρεῖται ὑπὸ τοὺς κίονας τοὺς εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τῆς Δ. στοᾶς τῶν Προπυλαίων τῆς Ἀκροπόλεως Ἀθηνῶν)· ἡ πλίνθος ὅμως λειπεί συνήθως καὶ τότε ἡ βάση λέγεται Ἀττικουρή, ὡς καὶ ὅταν στερεῖται κοσμημάτων ἐπὶ τῆς σπείρας. Καὶ ἀρχικῶς μὲν ἡ βάση αὕτη ἦτο ἀπλή, βραδυτέρων ὅμως μετεβλήθη λαβοῦσα σχήματα ποικίλα καὶ πλουσίως διακοσμηθεῖσα, διότι πολλάκις ἔχει δύο τροχίλους ἀνθ' ἑνὸς, ἐπὶ τούτοις δὲ καὶ πλίνθον, τὰ δὲ μεταβατικὰ αὐτῆς μέρη ἐκοσμήθησαν ἀστράγαλοι καὶ Λεσβίους ὄρμους· καὶ οὕτως ἀ-

1. Ἀστράγαλος πᾶσα ἐν εἴδει κρίκου κυρτῶς ἐξέχουσα ταινία· Λεσβίος δὲ ὄρμος σειρὰ σωματίων ἐλαιομόρφων μετὰ παρενθεσιμῶν φύλλων ἢ διακαρίων, ἅτινα κατ' ἀρχάς, ἐν τοῖς ἐκ ξύλου ναοῖς, λέγεται ὅτι ἦσαν αὐτὸ τοῦτο ἐλαῖαι, ἐν ὄρμῳ κοσμοῦσαι τὰ μεταβατικὰ τῶν μελῶν τοῦ ναοῦ μέρη.

πετελέσθη ἡ καθαρῶς Ἰωνικὴ βάση.

Ἀπὸ τῆς βάσεως γίνεται ἡ μετάβασις εἰς τὸν κορμὸν διὰ ταινίας· ὁ κορμὸς δὲν μειοῦται ὡς εἰς τὸν Δωρικὸν ρυθμὸν, ἢ, ἂν συμβαίνει τοῦτο, ἀνεπαίσθητος εἶνε ἡ ἐλάττωσις τοῦ πάχους· ἔχει ὅμως ὡς καὶ ἐκεῖνος τὴν ἔντασιν, χάριν εἰς τὸ ὅλον παρέχουσιν. Ὁ κορμὸς δέχεται ῥαβδώσεις βραχυτέρας τῶν Δωρικῶν, 24 συνήθως, περατουμένας κατὰ μήκος οὐχὶ ὑπὸ γωνίας ἀλλ' ὑπὸ ἐπιπέδου ἐπιφανείας, καθόρος καλουμένης· πρὸς τὸ ἄνω δὲ καὶ κάτω μέρος αἱ ῥαβδώσεις τερματίζονται εἰς κογχροειδεῖς ἡμικυκλικὰς κοιλοτήτας πάντοτε.

Ἀπὸ τοῦ κορμοῦ πάλιν ἡ εἰς τὸ κιονόκρανον μετάβασις γίνεται διὰ ταινίας ἀπλῆς ἢ Λεσβίῳ ὄρμῳ κεκοσμημένης. Τὸ κιονόκρανον ἔχει ὑποτραχήλιον, ταινίαν πλατεῖαν, ὡς συνέχειαν τοῦ σώματος, δι' ἀνθεμίον κοσμουμένην· τὸ ὑποτραχήλιον τοῦτο δὲν ὑπάρχει πάντοτε, ἰδίᾳ εἰς τοὺς μικρῶν διαστάσεων ναοὺς, οἷος ὁ τῆς Ἀθηνᾶς Νίκης. Ἐπὶ τοῦ ὑποτραχήλιου ἔρχεται ὁ ἐχίνος, εἰς ὃν γίνεται πάλιν ἡ μετάβασις διὰ Λεσβίου ὄρμου· ὁ ἐχίνος εἶνε ταπεινότερος τοῦ Δωρικοῦ καὶ κοσμεῖται οὐχὶ γραπτοῖς κόσμοις, ὡς ἐκεῖνος, ἀλλ' ἀναγλύφοις σχήμασιν, ὧν τὰ μὲν ὠσεῖδῃ, τὰ δὲ λογχοειδῇ ἐναλλάξ· ὡς ἐκ τοῦ σχήματός των ἐκλήθησαν τὰ σχήματα ταῦτα ὠὰ καὶ γλωσσᾶς ὄφρων (αὐτὰ ἀπλῶς παρὰ τοῖς νῦν). Μετὰ τὸν ἐχίνον ἔρχεται λεπτῶς καὶ πλουσίως εἰργασμένη σπείρα, ἐπὶ ταύτης δὲ σῶμά τι ἐν εἴδει προσκεφαλαίου, στῆμα καλούμενον, συνεστραμμένον κατὰ τὰς δύο πλαγίας προσόψεις καὶ ἀποτελοῦν διὰ τῆς συστροφῆς ταύτης τέσσαρας ἑλικας, δύο ἐφ' ἑκατέρας τῶν κυρίων προσόψεων τοῦ κίονος· κατὰ τὰς αὐτὰς προσόψεις φέρει ἐπὶ τοῦ στρώματος ῥαβδώσεις, τὸ σχῆμα τούτου ἀκολουθοῦσας καὶ ἐκτεινομένας ἐπὶ τῆς τῶν ἐλίκων περιστροφῆς, στενουμένας δὲ καθ' ὅσον αὕτη πρὸς τὸ τέρμα τῆς συστροφῆς, τὸν καλούμενον ὀφθαλμόν, χωρεῖ, μέχρις ἀπλῆς γραμμῆς. Ἐπὶ δὲ τῶν δύο πλαγίων προσόψεων τοῦ κίονος δέχεται τὸ στῆμα ῥαβδώσεις κανονικὰς, τὴν συστροφήν τῶν ἐλίκων ἀκολουθοῦσας, καὶ τοὺς κανόνες αὐτῶν ἄλλοτε μὲν ἀκοσμήτους ἔχουσας, ἄλλοτε δὲ Λεσβίῳ ὄρμῳ κεκοσμημένας· πολλάκις δὲν ὑπάρχουσι ῥαβδώσεις, ταινίαι δ' ἐξῆς, δίκην ἱμάτων, καὶ οὕτως ὀνομαζόμεναι, δηλοῦσι τὴν θέσιν αὐτῶν. Εἰς τοὺς πλουσιωτέρους ναοὺς αἱ ῥαβδώσεις αὗται ἔφερον ἐλάσματα χρυσᾶ ἢ λῶις ἐγγεγομμένα, ὡς ἔστιν ἰδεῖν ἐπὶ τῶν κίωνων τῆς Β. τοῦ Ἐρεχθείου προστάσεως, ἐφ' ὧν αἱ ῥαβδώσεις αὗται ἐλάσμασί τε καὶ χρώμασιν ἐναλλάξ ἐκοσμοῦντο. Εὐθὺς ὑπὲρ τὸ στῆμα ἔρχεται ὁ ἄβας, ταπεινότερος πολὺ τοῦ Δωρικοῦ· αἱ πλευραὶ αὐτοῦ ἔχουσι πλαγίαν ἐκ

τῶν ἄνω πρὸς τὰ κάτω καὶ ἔσω διεύθυνσιν καὶ κοσμοῦνται ὑπὸ ὧν καὶ γλωσσῶν ὄφρων, ὑπὸ μικροῦ δ' ἀνεστραμμένου ἀνθεμίου ἐκάστη τῶν τεσσάρων αὐτοῦ γωνιῶν.

Καὶ οὕτω μὲν ἔχει τὸ κιονόκρανον ἐπὶ τῶν ἄλλων κίωνων· εἰς δὲ τοὺς γωνιαίους, τοὺς ἐπὶ τῆς συμπτώσεως δηλ. τῶν δύο πλευρῶν, πρέπει νὰ δείξῃ τὴν μίαν τῶν κυρίων αὐτοῦ προσόψεων κατὰ τὴν ἑτέραν τῶν πλευρῶν τούτων, τὴν δ' ἑτέραν κατὰ τὴν ἑτέραν, ὡς εἰκονίζον τὴν συνένωσιν τῶν γωνιαίων κίωνων ἀμφοτέρων τῶν πλευρῶν καὶ τὴν εἰς ἑν συγχώνευσιν αὐτῶν, διὸ ἔχει ἐξ ἑλικᾶς ἀντὶ τεσσάρων, δύο ἐφ' ἑκατέρας τῶν ῥηθιςῶν πλευρῶν, τὰς δ' ὑπολοίπους δύο οὐχὶ πλήρεις, ἀλλὰ κατὰ τὸ ἡμισυ φαινομένας ἔσωθεν, ἀποτελοῦσας γωνίαν ὀρθήν, σαφῶς ἐμφαίνουσιν τὴν σύνθεσιν τοῦ κιονόκρανου· αἱ δὲ δύο ἐξωτερικαὶ ἑλικες τῶν δύο κυρίων προσόψεων συναπτόμεναι κατὰ τὴν ἐξωτερικὴν γωνίαν ἀποτελοῦσιν αὐτὴν λίαν προβεβλημένην.

Σχετικῶς πρὸς τὸν Δωρικὸν θεωρούμενος ὁ Ἰωνικὸς κίων εἶνε ὑψηλότερος αὐτοῦ, διότι ἔχει ὕψος 46-48 ἐμβατῶν.

Τὸ ἐπιστύλιον διαίρεται εἰς τρεῖς ἐπαλλήλους ἐκ τῶν κάτω πρὸς τὰ ἄνω ταινίας, ὧν αἱ μὲν κατώτεραι δέχονται τὴν διὰ τῆς γραφίδος διακόσμησιν, ἡ δὲ ἀνωτέρα φέρει ἐνίοτε ἀνάγλυφα δισκοειδῆ ἢ ἀσπιδοειδῆ σχήματα (ὡς φαίνεται ἐπὶ τοῦ ἐπιστυλίου τῆς προστάσεως τῶν Καρακτίδων ἐν τῷ Ἐρεχθεῖῳ)· περατοῦται δὲ τὸ ἐπιστύλιον, ἐν εἴδει μικροῦ γείσου, ὑπὸ κυματίου φυλλώμασιν ἀναγλύφοις κεκοσμημένον καὶ ταινίας ὑπὲρ αὐτοῦ, καὶ ἀστραγάλου ἢ Λεσβίου ὄρμου κάτωθεν.

Ἡ ζωφόρος ἐνταῦθα εἶνε ζώνη περιθέουσα τὸν ναὸν καὶ ἐν συνεχεῖ καὶ μὴ διακοπτομένη σειρᾷ φέρουσα ἀναγεγλυμμένας σκηνὰς διαφόρους, σχέσιν πρὸς τὴν λατρευομένην θεότητα ἐχούσας· συνήθως μία πρᾶξις διήκει δι' ὅλης τῆς ζωφόρου, ἄλλοτε ὅμως δύο, τρεῖς ἢ καὶ τέσσαρες ἀρμονικῶς διὰ τῆς πρὸς ἀλλήλας σχέσεως συνδέονται ἐπὶ τῶν τεσσάρων πλευρῶν τοῦ ναοῦ.

Διὰ Λεσβίου ὄρμου πάλιν καὶ κυματίου μετὰ ταινίας γίνεται ἡ μετάβασις εἰς τὸ ἄνωθεν κατ' εὐθείαν ἐξέχον γέισον· τούτου ἡ μὲν κάτω ἐπιφάνεια κοιλοῦται πῶς ἡρέμα, ἡ δὲ κάθετος εἶνε ἀπλή φέρουσα ὡς τέρμα ὄρμον, καὶ κυματίον καὶ ταινίαν, ἄνωθεν δὲ τοῦ γείσου τῶν ἀετωμάτων διακρίνεται καὶ τὸ σιγμοειδὲς τῆς ὑδρορρόης σχῆμα, κοσμουμένης ἀναγεγλυμμένοις ἀνθεμίους. Τὸ γέισον ἔχει ἐνίοτε (ἐντὶ τῶν ἀκροσάνιδων τοῦ Δωρικοῦ ρυθμοῦ) τοὺς ὀδόντας ἢ γεισοπόδιμα, ἥτοι κυβικὰ σώματα ἐν γραμμῇ τεταγμένα, ὧν τὰ μεταξὺ μεταχει καλοῦνται· τὸ γεισοπόδιμα τοῦτο ὑπάρχει κυρίως ὅταν ἡ ζωφόρος στενουμένη δὲν ἐπιδέχεται

ὅλως διακόσμησιν γλυπτικὴν, ὡς φαίνεται ἐπὶ τῆς ἐν τῷ Ἐρεχθεῖῳ προστάσεως τῶν Καρακτίδων. Τὸ γεισοπόδιμα τοῦτο οὐδέποτε τίθεται ὑπὸ τὸ γέισον τοῦ ἀετώματος τῶν Ἰωνικῶν ναῶν.

Ἡ στέγη τῆς στοᾶς φέρει τὰς δοκοὺς ἀναλόγως τῷ ἐπιστυλίῳ κεκοσμημένας, ἐπ' αὐτῶν δὲ κεῖνται οἱ στρωτήρες, ἥτοι τὰ τεμάχια τὰ φέροντα τὰ φατνώματα, κεκοσμημένοι ἐπὶ τῶν διασταυρώσεων αὐτῶν (ἱμάτων) ὄρμοις Λεσβίοις, περὶ τὰ ἀνοίγματα τῶν φατνωμάτων τεταγμένοις· τὰ ἀνοίγματα ταῦτα εἶνε βαθύτερα τῶν Δωρικῶν, σχήματος πυραμιδοειδοῦς, καὶ διαιρούμενα ὑπὸ ταινιῶν, ὄρμοις καὶ φυλλώμασι κεκοσμημένων, χωρίζονται εἰς τρία ἐπάλληλα κύρια μέρη· τὰ ἐπ' αὐτῶν καλυμμάτια ἔφερον ἢ γεγραμμένον χρυσοῦν ἀστέρα, ἢ ὀπὴν ἐν ἣ ἐνεγομοῦτο ἐπίχρυσος τοιοῦτος, λάμπων ἐν τῷ κυανῷ χρώματι τοῦ ἐδάφους τοῦ καλυμματίου. Ὁ δὲ τοίχος τοῦ σηκοῦ καὶ ἡ παραστάς ἀκολουθεῖ πιστῶς τὴν διαίρεσιν καὶ διακόσμησιν τοῦ κίονος καὶ ἐν γένει τοῦ περιστυλίου· ῥαβδώσεις ὅμως οὐδέποτε δέχεται ἢ παραστάς. Ὅπως ἐν τῷ Δωρικῷ οὕτω καὶ ἐν τῷ Ἰωνικῷ, οἱ ὀρθοκέραι κατέχουσι τὰς ἀρμοζούσας θέσεις, φέροντες ὅμως ἀνθέμια (παλμέταις νῦν λεγόμενα) ἀνάλογα τῷ ρυθμῷ, ἐν διακοσμῶσιν.

Ἰδιαιτέρως μυεῖας ἀξία εἶνε ἡ θύρα ἡ Ἰωνική, οἷα διμορφώθη ἐν τῷ Ἐρεχθεῖῳ, ὡς τύπος τοῦ πλουσίου αὐτῆς σχηματισμοῦ διαμείνσας. Μεγαλοπρεπὴς ἡ Ἰωνικὴ θύρα στενοῦται πρὸς τὰ ἄνω κοσμουμένη περὶξ ὑπὸ τῶν καλουμένων ζυγῶν καὶ προστομιαίων εἰς τρεῖς συνισταμένων ἐπαλλήλους ταινίας, ὧν ἡ ἀνωτάτη δέχεται ὠραίους ῥόδακας (ροζέτταις)· ὡς τέρμα δ' αὐτῶν ἔρχεται μέρος κεκοσμημένον λεπτοτάτῳ καὶ χαριεστάτῳ κοσμήματι. Κατὰ τὸ ἄνω μέρος ἐνθεν καὶ ἐνθεν φέρει τὰς καλουμένας παρωτίδας ἢ ὄτα, ἥτοι σώματα στιγμοειδῆ (S) ὡσεὶ ὑποβαστάζοντα τὸ ὑπέρθυρον, σχηματίζοντα δὲ διὰ συστροφῆς δύο ἀντιθέτως συνεστραμμένας ἑλικας, τὴν ἀνωτέραν καὶ μείζω, καὶ τὴν κατωτέραν καὶ ἐλάσσω.

Τοιαύτη ἐν ὀλίγοις ἡ διακόσμησις τῶν Ἰωνικῶν ναῶν, οἵτινες παρέχουσι φαιδρὰν καὶ μειδιῶσαν καὶ κεκινημένην τὴν ὕψιν, ἐν ᾗ σύννου καὶ βαρὺ καὶ σοβαρὸν ἵσταται πᾶν Δωρικὸν ρυθμὸν οἰκοδόμημα. Χαρακτήρ ἴδιος αὐτοῦ εἶνε ἡ χάρις ἐν τῇ ἐκτελέσει καὶ ὁ πλοῦτος, ἀλλὰ πλοῦτος σῶφρων, ἐν τῇ διακοσμῇ, οὐχὶ οἷον ἥθελον οἱ Ῥωμαῖοι, διὰ τῆς μέχρι κόρου συσσωρεύσεως κοσμημάτων καὶ ἀναμείξεως καὶ ἀναστατώσεως τῆς τέχνης ἐκδηλοῦντες αὐτόν, ἀλλ' ἀπλοῦς μετὰ τῆς δεούσης καλαισθησίας καὶ λεπτότητος διακεχυμένος. Ὅπως δὲ ὁ Δωρικὸς κίων δύναται ἐπιτυχέστατα νὰ παραβληθῇ πρὸς ἄνδρα σοβαρὸν, τοιοῦτοτρόπως ὁ Ἰωνικὸς φαίνε-

ταίως φιλάρεσκος παρθένος, τρυφερός καὶ χαρίεις ἄμικ' διὰ τοῦτο, ὅπου τοῦτο ἐνεχώρει, ὀλόγλυφα παρθένων σώματα ἐτάσσοντο εἰς τὴν θέσιν τῶν κίωνων αὐτοῦ, ζωηρότερον τὴν ἰδέαν τῆς ἐλαφρότητας καὶ τρυφερότητος τοῦ ῥυθμοῦ εἰκονίζοντα. Αἱ θέσιν κίωνων ἐπέχουσιν παρθένου αὐταὶ ἐκαλοῦντο Καρυάτιδες. Αἱ Καρυάτιδες αὐταὶ, οἷαι ἐν τῷ Ἐρεχθεῖω φαίνονται, ἔβαινον ἐπὶ πλίνθου καὶ ἀντιστοιχοῦσι πρὸς τὸ σῶμα τοῦ κίονος· ὑπὲρ τὴν κεφαλὴν αὐτῶν ἔρχεται ὁ ἔχινος μόνον καὶ ὁ ἄβαξ· τὸν ἔχινον θεωροῦσι τινὲς ὡς κάνιστρον, διὸ καὶ κανηφόρους θέλουσι ταύτας, ἄλλοι δὲ ὡς προσκεφάλαιον τεθὲν ἵνα μὴ ὑποφέρῃ ἡ τρυφερά τῶν νεανίδων κεφαλὴ.

Μνημεῖα τοῦ ῥυθμοῦ τούτου πλεῖστα εὐρίσκονται κατὰ τὰ παράλια τῆς Μ. Ἀσίας, ἥτοι ἐν ταῖς Ἰωνικαῖς ἀποικίαις, ὅπου πλουσιωτέρας διακοσμήσεως καὶ εὐρυτέρας ἀναπτύξεως ἔτυχεν ὁ ῥυθμός. Ἐν Ἀθήναις διεσώθησαν δύο ναοὶ ὡς δείγματα τῶν δύο διαμορφώσεων τοῦ ῥυθμοῦ τούτου, τῆς κυρίως Ἰωνικῆς καὶ τῆς Ἀττικουργού, ὁ Ναὸς τῆς Πολιάδος Ἀθηνᾶς καὶ ὁ τῆς Ἀθηνᾶς Νίκης ἐπὶ τῆς Ἀκροπόλεως Ἀθηνῶν, πρὸς τοὺτοις δὲ καὶ ἡ ἐσωτερικὴ ὑποδιαίρεσις τῆς Δ. στοᾶς τῶν Προπυλαίων.

Ὁ Κορινθιακὸς ῥυθμός, συγγενὴς ὢν τῷ Ἰωνικῷ καὶ ἐξ αὐτοῦ τὸ πλεῖστον διαμορφωθείς, διαφέρει αὐτοῦ πολὺ κατὰ τὸ κιονόκρανον. Ὁ ῥυθμὸς οὗτος ἀνεσάνη περὶ τὸ 420 π. Χ. ἐφαρμοσθεὶς τὸ πρῶτον, μετὰ τὴν εὐρεσίαν του, εἰς τὸν ἐν Τεγέᾳ ναὸν τῆς Ἀλέας Ἀθηνᾶς (400 π. Χ.) ὅπου συνυπῆρχον καὶ οἱ δύο ἄλλοι ῥυθμοί· εὐρετῆς δὲ ἡ διακοσμητικὴ τοῦ κιονοκράνου, καθ' ἣν κυρίως διαφέρει τοῦ Ἰωνικοῦ, λέγεται Κελλίμαχος ὁ Ἀθηναῖος.

Ἡ βάσις τοῦ κίονος σύγκειται ἐκ πλίνθου τετραγώνου, σπείρας, τροχίλου καὶ δευτέρας σπείρας· τὸ σῶμα ὅμοιον τῷ Ἰωνικῷ, ὑψηλότερον ὅμως ἢ μᾶλλον ἐκείνου λαγαρόν, μετὰ 24 ῥαβδώσεων, βαθυτέρων ἢ ἐπὶ τοῦ Ἰωνικοῦ κίονος, ληγουσῶν ἄνω εἰς τόξα ἢ ἐξεχουσῶν εἰς φύλλα πρὸς τὰ ἔξω ἡρέμα κλίνοντα, ὡς ἐπὶ τοῦ Λυσικρατείου παρατηρεῖται· καὶ οἱ κανόνες δὲ τῶν ῥαβδώσεων ἀποβαίνουσι παχύτεροι τῶν Ἰωνικῶν.

Ὑποτραχήλιον δὲν διακρίνεται, ἀντὶ δὲ τούτου ἀπλοῦς ἀστράγαλος ἢ ταινία ἐγγεγλυμμένη ὑπάρχει, μεθ' ἣν ἀμέσως τὸ λοιπὸν κιονόκρανον. Τούτου δὲ ἡ διαμόρφωσις ἀποδίδεται εἰς τυχαίαν συνάντησιν. Διηγοῦνται δηλαδὴ περὶ τούτου, ὅτι ἐπὶ τοῦ τάφου κόρης τινὸς ἐν Κορίνθῳ ἔθετο ἡ τροφὸς κάλαθον μετὰ τῶν συνήθων παρὰ τοῖς ἀρχαίοις κτερισμάτων, ἢ κατ' ἄλλους ἀθυρμάτων καὶ προσφιλῶν τῇ κόρῃ ἀντικειμένων, ἐπιθέσασα ἐπ' αὐτοῦ καὶ πλίνθον. Τῷ χρόνῳ ἐκεῖ παρὰ τὸν κάλαθον ἐφύησαν ἄκανθοι, αἵτινες ἀνέπτυξαν φύλλα πᾶντοθεν περιβαλόντα αὐτὸν

καὶ βλαστοὶ ἐξ αὐτῶν ἀνέδραμον, οἵτινες ἐν τῇ ἀναπτύξει αὐτῶν εὐρόντες κώλυμα τὰς τέσσαρας ἐξεχούσας τῆς πλίνθου γωνίας συνεστράφησαν ὑπ' αὐτάς, καὶ οὕτω κατεκοσμήθη ἀπλούστατα ὑπ' αὐτῆς τῆς φύσεως ὁ τάφος τῆς Κορινθίας κόρης. Τοιοῦτόν τι ἰδὼν ὁ Καλλίμαχος, τεχνικὴν τάτην τῆς φύσεως αὐτῆς σύνθεσιν, παντὸς καλλιτέχνου τὸν ὀφθαλμὸν δυναμένην νὰ προσβάλῃ, συνέλαβεν ἀμέσως τὴν ἰδέαν διαμορφώσεως κιονοκράνου, καὶ οὕτως ἀπετέλεσε νέον ῥυθμόν, τὸν ἐκ τοῦ τόπου τῆς εὐρέσεως Κορινθιακὸν κληθέντα.

Οὐδὲν ἄλλο λοιπὸν εἶνε τὸ κιονόκρανον τοῦ ῥυθμοῦ τούτου, εἰ μὴ αὐτὸς ὁ κάλαθος ὑπὲρ τῶν φύλλων περιβαλλόμενος καὶ τῆς πλίνθου τερματιζόμενος. Ὁ κάλαθος εἶνε ὑψηλός, ἔχων τὸ σύνθηες τῶν ἀρχαίων καλῶς σχῆμα· τὰ δὲ φύλλα τάσσονται εἰς δύο σειράς· ἡ κατωτέρα περιλαμβάνει ὀκτὼ πλατεῖα φύλλα ἀκάνθου πρὸς τὰ ἔξω κλίνοντα. Τὰ φύλλα ταῦτα ἐνίοτε δὲν εἶνε ἀκάνθου, ἀλλ' ἄλλα τινὰ στενότερα, ὡς ἐν τῷ Λυσικρατεῖω. Μετὰ τὰ τὰ ὀκτὼ ταῦτα, ὀπισθεν καὶ ἐκ τῶν μεταξὺ τούτων διαστημάτων φύονται ὀκτὼ ἕτερα, ὑψηλότερα καὶ ὠραιότερα τῶν πρώτων ἀκάνθου φύλλα πάλιν· ἀρχικῶς ὅμως ἡ σειρά αὕτη ἀπετελεῖτο ὑπὲρ φύλλων λογχοειδῶν, ὡς τὰ τῆς ἐλαίας (τούτων δ' ἀπομίμησις τὰ ἐπὶ τῶν κιονοκράνων τοῦ Ὀρολογίου τοῦ Κυρρήστου). Ἐκ τῶν διαστημάτων τῶν μεταξὺ τῶν τῆς δευτέρας σειρᾶς φύλλων καὶ ἀκριβῶς ὀπισθεν τῶν τῆς πρώτης, ἀνέρχονται καυλοὶ ἀνά δύο εἰς ἐκάστην τῶν τεσσάρων πλευρῶν περικαλυπτόμενοι ὑπὸ μικροτέρων φύλλων. Οἱ καυλοὶ οὗτοι συνέρχονται ἀνά δύο ἐξ ἐκάστης πλευρᾶς εἰς τέσσαρας γωνίας, ὑπὸ τὰς τοῦ ἄνωθεν ἐπικειμένου ἄβακος, συστρεφόμενοι δ' ὑπ' αὐτάς ἀποτελοῦσι τέσσαρας γενναίας ἐλικας, ὡσεὶ ὑποστηρίζουσας τὴν ἄβακα καὶ ὑπὸ τὸ βάρος αὐτοῦ κυπτούσας. Ἐκ τῶν μεγάλων τούτων καυλῶν ἐκφύονται μικρότεροι, εἰς ἐξ ἐκάστου, ἀντιθέτως περὶ τὸ μέσον τῶν πλευρῶν συστρεφόμενοι. Διὰ τῆς συμπτώσεως δὲ δύο μικροτέρων τοιούτων καυλῶν διέρχεται κατ' εὐθεῖαν πρὸς τὰ ἄνω, εἰς ἀνθέμιον ἀπολήγων καὶ μέχρι τοῦ μέσου τῆς ἄνωθεν κειμένης πλευρᾶς τοῦ ἄβακος διήκων, βλαστὸς ἰσχυρὸς τὴν ἀρχὴν ἔχων ὀπισθεν τοῦ μεσαίου φύλλου τῆς δευτέρας σειρᾶς, ἐφ' ἐκάστης πλευρᾶς.

Ὁ ἄβαξ ἔχει τὰς πλευρὰς κεκοιλωμένας καὶ ἐν εἶδει τροχίλου, μετὰ μικροῦ γείσου, ἐσχηματισμένας, τὰς δὲ γωνίας, ἄλλοτε μὲν λίαν ὀξεῖας, ἄλλοτε δὲ ἀποτετμημένας.

Ὁ κίων ὅλως γίνεσθαι πολὺ ὑψηλότερος τοῦ Ἰωνικοῦ, τὸ ἐπιστύλιον γίνεσθαι ταπεινότερόν πω τοῦ Ἰωνικοῦ, κατὰ δὲ τὰ λοιπὰ εἶνε ὁμοίωτατον, ὡς καὶ τὰ ὑπὲρ αὐτὸ μέρη τοῦ ὀριγκοῦ, μετὰ τὴν διαφορὰν ὅτι πάντοτε ὑπάρχει ὁ ὀδόν-

τωτὸς κανὼν, ἥτοι οἱ ὀδόντες, ὑπὸ τὸ γείσον, οὐ μόνον τὸ περιθεὶν τὸν ναὸν ἀλλὰ καὶ τὸ κοσμοῦν τὰς πλαγίας τῶν ἱετῶν πλευρᾶς, ἐνθα οὐδέποτε ἐτίθετο εἰς τὸν Ἰωνικόν.

Ἐπὶ τούτοις σημειωτέον ὅτι ὑπάρχει διαφορὰ καὶ μεταξὺ τῶν μεταβατικῶν μερῶν τῶν δύο τελευταίων ῥυθμῶν, καθ' ὅσον ὁ Κορινθιακός, ὁ γνήσιος Κορινθιακός, δὲν ἔχει τοὺς Λεσβίους ὀρμούς τοῦ Ἰωνικοῦ, οὐδὲ τὰ φυλλώματα τούτου ὁμοιάζουσι πρὸς τὰ ἐκεῖνον· μόνον δ' ἐπὶ τοῦ Ῥωμαιοκορινθιακοῦ παρατηρεῖται ἀνάμιξις τούτων. Τὸ σῶμα δὲ τῆς Κορινθιακῆς παραστάδος δέχεται καὶ ῥαβδώσεις.

Τὸν ῥυθμόν τούτον ἀνέπτυξαν οἱ Ἕλληνες μετὰ τῆς χαρακτηριζούσης αὐτοὺς σωφροσύνης, ὡς πλούσιον δὲ καὶ μεγαλοπρεπῆ ἐγκολπωθέντες καὶ ἀγαπήσαντες οἱ Ῥωμαῖοι καὶ ἐπιθυμοῦντες νὰ καταστήσωσιν αὐτὸν, σύμφωνα ταῖς τάσεις αὐτῶν, πλουσιώτερον, ἀνέμιξαν αὐτὸν ὑπ' ἀσωτίας μετὰ τοῦ Ἰωνικοῦ καὶ ἀπετέλεσαν τὸν Ῥωμαιοκορινθιακὸν ῥυθμόν, διακρινόμενον διὰ τὸν ὕψον μᾶλλον καὶ τὸν ἰδεῖως διατιθέμενον πλοῦτον ἢ τὴν κομψότητα καὶ χάριν τὴν περιβάλλουσιν τὸν ἀπλοῦν Κορινθιακόν. Αὐτοῦ ὅμως τοῦ γνησίου Κορινθιακοῦ, ὡς ἴδιος χαρακτήρ δύναται νὰ τεθῇ καὶ τὸ ὑπερήφανον καὶ ὑψηλὸν καὶ τραχὺ συνάμα, μὲ ὅλην τὴν λαγαρότητα δὲ τῶν μερῶν αὐτοῦ καὶ τι τὸ ξηρόν ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸν τρυφερόν Ἰωνικόν.

Τοῦ γνησίου Κορινθιακοῦ ῥυθμοῦ μνημεῖον ἄξιον λόγου ἐν Ἀθήναις εἶνε τὸ Λυσικρατεῖον. Κορινθιακοῦ ῥυθμοῦ, πλὴν Ῥωμαϊκῶν χρόνων, ἄλλα μὲν μετὰ μείζονος ἄλλα δὲ μετ' ἐλάσσονος ἐπιδράσεως τῆς Ῥωμαϊκῆς τεχνοτροπίας εἶνε τὸ παρὰ τὸν Ἰλισὸν Ὀλύμπιον, ἢ παρ' αὐτὸ Ἀφῆς τοῦ Ἀδριανοῦ, τὸ μνημεῖον τοῦ Φιλοπάππου, τὸ Ὀρολόγιον τοῦ Κυρρήστου. Ὅλως Ῥωμαϊκὴ τὴν κατασκευὴν ἢ στοὰ τοῦ Ἀδριανοῦ, καὶ οἱ δύο κίονες οἱ ὑπὲρ τὸ Θρασύλλειον, ὡς βάσεις χορηγικῶν τριπύδων ἱστάμενοι καὶ δεικνύοντες ὅτι, ὅπως ὁ Δωρικὸς, οὕτω καὶ ὁ Κορινθιακὸς κίων ἠδύνατο νὰ τεθῇ μεμονωμένος· ἐπὶ δὲ καὶ κίων τις ὑπὲρ τὴν στέγην νείσκου τοῦ Ἀγ. Ἰωάννου, παρὰ τὸ θέατρον, ἀνατείνων, περὶ οὗ λέγεται ὅτι ἀνήκει εἰς τὸ ἐκεῖ που τὸ πάλαι κείμενον ἱερόν τοῦ ἥρωος Τοξάριδος, τοῦ σώσαντος τὴν πόλιν ἀπὸ λοιμοῦ καὶ ἱαματικοῦ θεωρουμένου.

Τοιαῦτα ἐν συντομίᾳ τὰ κατὰ τοὺς τρεῖς τούτους ῥυθμοὺς, καθ' ὅσον θεωροῦνται μεμονωμένοι. Γενικῶς παρατηρεῖται ὅτι ἐν ᾧ ὁ Δωρικὸς, πρὸς τῇ τελείᾳ ἀρμονίᾳ αὐτοῦ, συνάπτει τὴν ἐντύπωσιν ἀπλῆς ἰσχύος καὶ ἀσφαλῶς τεθεμελιωμένου μεγαλείου, ὁ Ἰωνικὸς προσπαθεῖ νὰ καταστήσῃ ἀρεστὸς δι' εὐμηκεστέρων σχημάτων καὶ μείζονος χάριτος, ἐν ᾧ πλοῦτον προβάλλει καὶ λαγαρότητα μείζονα τούτου ὁ εὐμηκεστερος ἀμφοτέρων Κορινθιακός.

Ι. Κ. Χ. ΔΡΑΓΑΤΣΗΣ.

ΤΟ ΠΡΩΤΟΝ ΘΙΑΕΓΡΑΦΗΜΑ

Τὴν ἡμέραν ἐκείνην ἐξερχόμενοι τοῦ σχολείου, εἰχομεν παίξει ὀλίγον, καὶ ἐπειδὴ τὸ παιγνίδιον διήρκεσεν ἀρκετὸν χρόνον, εἶχον βραδύνει περισσύτερον παρ' ὅ,τι ἐπεθύμουν, ὅταν ἀπεφασίσα νὰ ἐπανέλθω εἰς τὴν οἰκίαν.

Ἀπὸ τῆς πλατείας τοῦ σχολείου μέχρι τῆς ὁδοῦ, ὅπου διεμένομεν τότε, ἔτρεξα χωρὶς νὰ σταματήσω, φέρων τὰ βιβλία ἐντὸς τῆς ζώνης μου, τὸ δὲ πιλιδιόν μου κρατῶν διὰ τῶν ὀδόντων. Ἐν τούτοις, φθάσας εἰς τὴν κλίμακα, ἀνέπνευσά ἐπὶ μίαν στιγμὴν, ἀκριβῶς ἐφ' ὅσον ἀπῆρτετο χρόνον νὰ ἐφεύρω ψευδὸς τι, ὅπως διευκολύνω τὴν εἰσοδόν μου. Καὶ μετὰ ταῦτα ἐκτύπησα μετὰ τόλμης. — Καλημέρα, Δανιὴλ, μοὶ εἶπεν ὁ πατήρ μου, ἐλθὼν νὰ μ' ἀνοίξῃς· ἔρχεσαι πολὺ ἀργά, φίλε μου. Καὶ ἤρχισα ν' ἀπαγγέλλω μετ' ἀναιδείας τὸ ὠραῖόν μου παραμύθιον· ἀλλ' ὁ προσφιλὴς πατήρ δὲν μ' ἀφήκε νὰ τελειώσω, ἀλλ' ἐλάσας με ἐπὶ τοῦ στήθους του, μ' ἐνηγκαλίσθη ἐν μακρῇ σιωπῇ. Σκέφθητε λοιπὸν πόσον ἐξεπλάγην ὑπὸ τῆς ὑποδοχῆς ταύτης ἐγὼ, ὅστις περιέμενον σφοδρὰν ἐπίπληξιν. Κατ' ἀρχὰς ἐσκέφθη ὅτι εἰχομεν προσκεκλημένους εἰς δεῖπνον· ἐγνώριζον ἤδη ἐκ πείρας, ὅτι εἰς τοιαύτας περιστάσεις οὐδέποτε ἐπεπληττόμην· ἀλλ' εἰσερχόμενος εἰς τὸ ἐστιατόριον, εἶδον ἀμέσως ὅτι ἠπατώμην, διότι ἐπὶ τῆς τραπέζης ὑπῆρχον τρία μόνον πινάκια, ἐν δὲ τὸν πατέρα μου, ἕτερον διὰ τὴν μικρὰν ἀδελφὴν μου καὶ τρίτον δι' ἐμέ. — Καὶ δὲν γευματίζει μεθ' ἡμῶν ἡ μήτηρ; ἠρώτησα ἐκπληκτός. — Ἡ μήτηρ σου ἀνεχώρησε, Δανιὴλ, ἀπεκρίθη ὁ πατήρ μου μετὰ φωνῆς γλυκείας· εἶναι ἤδη εἰς τὴν Ναρβόννην, ὅπου ὁ ἀδελφός σου εἶναι πολὺ ἀσθενής. Ἐπειτα, βλέπων ὅτι ὠχρίασα, προσέθηκε σχεδὸν εὐθύμως πρὸς ἡσυχίαν μου: — Ὅταν λέγω πολὺ ἀσθενής, εἶναι τρόπος τοῦ λέγειν. . . Μὰς ἔγραψαν ὅτι ὁ ἀδελφός ἦτο κλινήρης. . . Γνωρίζεις τὴν μητέρα σου. . . ἠθέλησε ν' ἀναχωρήσῃ. . . Ἐν συντόμῳ, δὲν εἶναι τίποτε. . . Ἐμπρὸς, κάθησε νὰ φάγωμεν. . . Ἀποθνήσκω ἀπὸ πείναν. Ἐκάθησα σιωπῶν εἰς τὴν τράπεζαν, ἀλλ' ἡ καρδίᾳ μου ἦτο βεβαρημένη, ὅσους δὲ καὶ ἂν κατέβαλον κόπους, ἦτο ἀδύνατον νὰ σταματήσω τὰ δάκρυά μου, σκεπτόμενος ὅτι ὁ ἀδελφός μου ἦτο πολὺ ἀσθενής.

Ἐδειπνήσαμεν σιωπῶντες. . . μεμακρυσμένοι ἀλλήλων. Οὐδεὶς διελέγετο. . . Ἡ μικρὰ, κορυμμένη ἐπὶ τῆς ὑψηλῆς ἑδρας τῆς, ἐφλυάρει, παίζουσα μὲ τὸ πινάκιόν της καὶ μηδενὸς τὴν προσοχὴν ἐφελκύνουσα· ὁ πατήρ μου ἐγείετο ἐσπευσμένως, ἔπινε πολὺ, ἔπειτα ἐσταμάτα ἀφινδῶς καὶ ὠνειροπόλει. . . Ἐγὼ δὲ ἀκίνητος εἰς τὸ ἐν ἄκρον τῆς τραπέζης, οἶονεὶ κατὰ πλῆκτος, ἀνεμνησκόμην τὰς ὠραίας ἐξοχικάς

ἐκδρομὰς ἡμῶν μετὰ τοῦ ἀββά, ὅταν ἤρχετο εἰς τὴν οἰκίαν. Τὸν ἐβλεπον ἀνασηκόνοντα τὸν χιτῶνά του διὰ νὰ μὲ μάθῃ νὰ ὑπερπηδῶ τὰς τάφρους. Ἀνεπλόουν ἐπίσης τὴν ἡμέραν τῆς πρώτης λειτουργίας του, καθ' ἣν ἅπανα ἡ οἰκογένεια ἦτο παρούσα. Πόσον ἦτο ὠραῖος, ὅταν μὲ ἀνοικτοὺς τοὺς βραχίονας ἐστρέφετο πρὸς ἡμᾶς, λέγων: «Ὁ Θεὸς μεθ' ὑμῶν!» διὰ φωνῆς τοσοῦτον γλυκαίας, ὥστε ἐκλαίεν ἐκ χαρᾶς ἡ μήτηρ μου. . .

Καὶ ἤδη τὸν ἐφάνταζόμην ἐκεῖ κάτω, εἰς τὴν φρικτὴν ἐκείνην Ναρβόννην, κατὰκοιτον, ἀσθενῆ, μακρὰν πάντων· ὅ,τι δὲ ἐδιπλασίαζε τὴν θλίψιν μου, ἦτο φωνή, ἣν ἤκουον ἀπὸ τῶν ἐγκατῶν τῆς καρδίας μου, κρᾶζουσάν μοι:—«Ὁ Θεὸς σὲ τιμωρεῖ διὰ τὸ σφάλμα σου» ἐπρεπε νὰ εἰσέλθῃς ἐν εἰλικρινείᾳ, δὲν ἐπρεπε νὰ ψευσθῇς! Καὶ ἐμπλεως ὑπὸ τῆς φρικτῆς σκέψεως, ὅτι πρὸς τιμωρίαν μου ἐμελλε ν' ἀποθάνῃ ὁ ἀδελφός μου, ἀπελπὶς ἔλεγον:—Ποτέ, ποτέ δὲν θὰ παίζω πλέον, ἐξερχόμενος τοῦ σχολείου!

Μετὰ τὸ δεῖπνον ἀνήβη ὁ λύχνος καὶ ἡ νυκτερινὴ ἐργασία ἤρχισεν. Ἐπὶ τοῦ τραπέζου μανδύλου, ἐν τῷ μέσῳ τῶν λειψάνων τοῦ ἐπιδορπίου, ἡ μικρὰ εἶχεν ἀνατρέψει τὸ κἀνιστρόν της, διασκεδάζουσα ἐν σιωπῇ, εὐτυχῆς διότι ἐβλεπεν, ὅτι ἐλθισμόνουν νὰ τὴν ὀδηγήσωσιν εἰς τὴν κλίβην· ὁ πατήρ μου ἀνεγίνωσκε πλησίον της. . . Ἐγὼ δὲ, ἀνοίξας τὸ παράθυρον, ἐστηρίχθην ἐπὶ τοῦ ἐξώστου.

Ἦτο ἐσπέρα Αὐγούστου. Ἡ ἀτμοσφαῖρα ἦτο βραεῖα, ὁ καύσων πνιγρὸς. . . Ἦκουον τὰς συνδιαλέξεις καὶ τοὺς γέλωτας τῶν χωρικῶν, καὶ τὸν ἤχον τῶν τυμπάνων τοῦ μεμακρυσμένου φρουρίου. . .

Εὐρισκόμην ἐκεῖ ἀπὸ τινων στιγμῶν, θλιβεράς ἔχων σκέψεις, θεωρῶν ἀορίστως ἐν τῇ νυκτί, ὅταν τὸ βίαιον κτύπημα τοῦ κώδωνος μ' ἀπέσπασεν αἰφνης τοῦ ἐξώστου. Παρετήρησα τὸν πατέρα μου μετὰ φρίκης καὶ ἐπίστευσα ὅτι εἶδον ἀγωνίας τρόμον διερχόμενον ἐπὶ τοῦ προσώπου του, ὅ,τι οὐ κατεκυριεύθη. «Κτύπος!» μοὶ ἐφίθυρσε μετὰ φωνῆς ἡσύχου.

— Σταθῆτε, πάτερ! πηγαίνω ἐγὼ! καὶ ἐσπευσα πρὸς τὴν θύραν.

Ἀνθρωπὸς τις ἵστατο ἐπὶ τοῦ κατωφλίου. Εἶδον αὐτὸν ἐν τῇ σκιᾷ τείνοντά μοι πρᾶγμα τι, ὅπερ ἐδίσταζον νὰ λάβω: «Εἶναι τηλεγράφημα!» εἶπε. Τηλεγράφημα! Ὑψίς Θεέ! . . Ἐλάβον αὐτὸ φρίσσων καὶ ἀποθῶν τὴν θύραν· ἀλλ' ὁ ἄνθρωπος ἐκράτησεν αὐτὴν διὰ τοῦ ποδὸς του, εἰπὼν μοι ψυχρῶς: «Πρέπει νὰ ὑπογράψῃτε!»

Ἐπρεπε νὰ ὑπογράψω! «Τίς εἶναι αὐτοῦ, Δανιήλ»; ἐκραξεν ὁ πατήρ μου τὴν στιγμὴν ἐκείνην.

Ἀπεκρίθην: «Τίποτε! πτωχὸς τις!»

Καὶ νεύσας εἰς τὸν ἄνθρωπον νὰ μ' ἀκολου-

θήσῃ, ἔτρεξα εἰς τὸ δωμάτιόν μου, ἔδρεξα τὴν γραφίδα μου εἰς τὴν μελάνην μετὰ δισταγμοῦ, εἰτα ἐπανῆλθον.

Ὁ ἄνθρωπος μοὶ εἶπεν: «Ὑπογράψατε!»

Ὑπέγραψα μετὰ χειρὸς τρεμούσης, ὑπὸ τῇ φῶς τῶν λύχνων τῆς κλίμακας· ἔπειτα ἐκλαίον τὴν θύραν καὶ ἐπανῆλθον, κρατῶν τὸ τηλεγράφημα ὑπὸ τὴν ἐσθῆτά μου. «ὦ! νὰ, σὲ ἐκράτει κεκρυμμένον ὑπὸ τὴν ἐσθῆτά μου, δυστυχὲς τηλεγράφημα! Δὲν ἐπεθύμουν νὰ σὲ ἴδῃ ἔτι τις παρ' ἐμέ· διότι ἐγνώριζον ἤδη ὅ,τι ἤρχετο νὰ μᾶς ἀναγγείλῃς καὶ οὐδὲν νέον μ' ἐμάνθανε· μάλιστα, οὐδὲν, τὸ ὅποιον νὰ μὴ εἶχεν ἤδη μαρτυρεῖ ἡ καρδίᾳ μου.

«Ἦτο πτωχὸς τις;» ἠρώτησεν ὁ πατήρ, θεωρῶν με. Τῷ ἀπεκρίθην ἀνευθυριάστως: «Ἦτο πτωχὸς!» Καὶ διὰ νὰ διασκεδάσω τὰς ὑποψίας του, ἐπανέλαβον τὴν θέσιν μου εἰς τὸ παράθυρον. Ἐμειναι ἐκεῖ ἐπὶ τινι καίρῳ ἀκόμη, ἀκίνητος, ἄφωνος, θλίβων ἐπὶ τοῦ στήθους τὸν χάρτην, ὅστις μὲ διέκκιεν ἤδη. . . Ἐνίοτε προσεπάθουν νὰ λάβω θάρρος, λέγων κατ' ἐμυτὸν: «Τίς οἶδεν; . . ἴσως εἶναι εὐτυχῆς τις εἰδησις. . . ἴσως ἐθεραπεύθῃ. . .» Πράγματι ὅμως ἡσθάνόμην, ὅτι τοῦτο δὲν ἦτο ἀληθές, ὅτι ἐψευδόμην εἰς ἐμυτὸν, ὅτι τὸ τηλεγράφημα οὐδὲν τοιοῦτον ἐλάγειν. . . Καὶ τέλος ἀπεφάσισα νὰ μεταβῶ εἰς τὸ δωμάτιόν μου διὰ νὰ μάθω ἅπαξ τί μοὶ συμβαίνει. . .

Ἐξῆλθον τοῦ ἐστικτηρίου βραδέως, ὑποκρινόμενος τὸν ἀδιόφορον· ἀλλὰ μεθ' οἷας πυρετώδους ταχύτητος ἀνῆψα τὴν λυχνίαν, φθάσας εἰς τὸ δωμάτιόν μου! Πόσον ἔτρεμον αἱ χεῖρές μου, ὅποτε ἤνοιγον τὸ θανάσιμον τηλεγράφημα! Μετὰ πόσων θερμῶν δακρύων τὸ κατέβρεξα, ὅταν τὸ εἶχον ἀνοίξει! . . Τὸ ἐπανεγώνων εἰκοσάκις, ἐλπίζων πάντοτε ὅτι ἡπατώμην· ἀλλὰ, φεῦ! δυστυχῆς ἐγὼ! Ματαίως τὸ ἀνέγων καὶ τὸ ἐπανεγώνων, ποικίλως αὐτὸ μελετῶν, οὐδὲν ἔμαθον παρ' αὐτοῦ, ἢ ὅ,τι κατὰ πρῶτον εἶχεν εἰπεῖ καὶ ἐγνώριζον ἤδη ὅ,τι θὰ ἔλεγε πάντοτε:

«Ἀπέθανε! δέεσθε ὑπὲρ αὐτοῦ!»

Ἄγνοῦ πόσον καίρῳ ἔμεινα ἐκεῖ ὀρθὸς, δεδωμένος, κλαίων, τεθλιμμένος ἐνώπιον τοῦ ἡνεργουμένου ἐκείνου τηλεγραφήματος. Ἐνθυμούμαι μόνον ὅτι οἱ ὀφθαλμοί μου ἔκκαιον, πρὶν δ' ἐξέλθω τοῦ δωματίου μου, ἔλousα ἐπὶ πολὺ τὸ πρόσωπόν μου· ἔπειτα ἐπανῆλθον εἰς τὸ ἐστικτηρίον, κρατῶν εἰς τὴν μικρὰν χεῖρά μου διπλωμένον τὸ δυστυχὲς τηλεγράφημα. . . Καὶ ἤδη τί ἐπρεπε νὰ κάμω; Τίνοι τρόπῳ ν' ἀναγγείλω εἰς τὸν πατέρα μου τὴν τρομερὰν εἰδησιν, ἐν τίνι δὲ δικαίῳ ἐκράτουν αὐτὴν μέχρι τοῦδε μυστικῆν καὶ δι' ἐμὲ μόνον; Δὲν ἦτο καλλίτερον νὰ πορευθῶ ἀμέσως εἰς αὐτὸν, ὅταν τὸ τηλεγράφημα εἶχε φθάσει; Ἡθέλωμεν τὸ ἀνοίξει συγχρόνως. . .

Ἐνῶ τοιαῦτα ἐσκεπτόμην, ἐπλησίασα πρὸς τὴν

τράπεζαν· καὶ ἤλθον νὰ καθίσω πλησίον τοῦ πατρὸς μου, ἀκριβῶς πλησίον αὐτοῦ. Ὁ πτωχὸς εἶχεν ἀφήσει τὸ βιβλίον του καὶ ἔπαυσε μὲ τὴν μικρὰν. . . Ἐβλεπον τὸ ἀγαθὸν αὐτοῦ πρόσωπον, κατὰ τὸ ἡμισυ φωτιζόμενον ὑπὸ τῆς λυχνίας, ἐμψυχούμενον καὶ μειδιῶν κατὰ στιγμὰς, καὶ ἐδίσταζον νὰ τῷ εἶπω: «ὦ! ὅχι! μὴ γελᾶτε, σὰς παρακαλῶ. . .»

Ἐνῶ τοσοῦτον περιλύπως ἐθεώρουν αὐτὸν, ὁ πατήρ μου ἤγειρε τὴν κεφαλὴν. . . Τὰ βλέμματά μας συνηντήθησαν· δὲν γνωρίζω τί εἶδεν εἰς τὸ ἐδικόν μου, ἀλλ' ἐγὼ γνωρίζω ὅτι τὸ πρόσωπον ἀποσυνετέθη αἰφνης, ἰσχυρὰ κραυγὴ ἐξῆλθε τοῦ στήθους του καὶ μετὰ σπαραξικαρδίου φωνῆς μοὶ εἶπεν: «Ἀπέθανε; δὲν ἔχει οὕτω;» Ἐπεσον στενάζων εἰς τὰς ἀγκάλας του, ἐκλάυσαν μεν τοιοιτοτρόπως ἐπὶ πολὺ, ἐνῶ πλησίον ἡμῶν ἡ μικρὰ ἔπαυσε μὲ τὸ τηλεγράφημα, τὸ τρομερὸν θανάσιμον τηλεγράφημα, ἀφορμὴν ὄλων τῶν δακρύων μας! . . .

Παρήλθε πολὺς χρόνος ἔκτοτε. . . Φεῦ! πρὸ πολλοῦ ἤδη χρόνου ἀνεπαύθη ἐν τῷ φρικτῷ κοιμητηρίῳ τῆς Ναρβόννης ὁ πτωχὸς ἀββάς, ὃν τόσον εἶχον ἀγαπήσει. Λοιπὸν! τὸ πιστεύετε; καὶ σήμερον ἀκόμη ὅταν λαμβάνω τηλεγράφημα, ποτὲ δὲν τὸ ἀνοίγω, χωρὶς νὰ τρέμω ἀπὸ φρίκαςιν. . . Νομίζω πάντοτε ὅτι θέλω ἀναγνώσει, ὅτι ἀπέθανε καὶ ὅτι πρέπει νὰ δεώμεθα ὑπὲρ αὐτοῦ!

[Alfonse Daudet].

Ἐκ παλαιῦ τινος βιβλίου, περιέχοντος πλείστα ἀνούσια ποιήματα τῶν πρὸ ἑκατὸν ἐτῶν διακεκριμένων ἐν τῷ Φαναρίῳ ποιητῶν, ἀπεσπασάμεν τοὺς ἐπομένους στίχους. Δημοσιεύοντες δὲ αὐτοὺς ὅπως ἴδωσιν οἱ ἀναγνώσται ἡμῶν πόσον βαθέως εἶχεν ἐισχωρήσει ἡ τουρκικὴ γλῶσσα εἰς τὴν ἑλληνικὴν, κρίνομεν ἀναγκαῖον νὰ σημειώσωμεν, ὅτι τὰ παρατιθέμενα ποιήματα εἶναι τὰ ἥτιον ἀηδὴ ἢ μάλλον οἱ μαργαρίται τῆς συλλογῆς! Ἐν τούτοις τὰ ἀηδὴ ταῦτα ποιήματα ἤρρεσκον τότε, ἀπεστηθίζοντο, ἐτραγωδοῦντο, ἀντεγράφοντο! οἱ δὲ ποιηταὶ αὐτῶν ἀντημείδοντο, ἐψευφημοῦντο, ἦσαν περιζήτητοι· πόσα ρύδινα χεῖλη δὲν τοῖς ἐμεῖδισαν; πόσοι ὠραῖοι ὀφθαλμοὶ δὲν τοὺς ἐκρυφοχαίρετις; διότι πᾶσα ἐποχὴ ἔχει τὰ θελητρά της, τὸ πνεῦμά της, τοὺς ἐποποιούς της.

ΒΥΖΑΝΤΙΝΟ-ΤΟΥΡΚΙΚΗ ΑΝΘΟΛΟΓΙΑ

Τοῦ Ἀλεξάνδρου Κάλφογλου.

«Ὅποια πέτρα κη-ἂν σηκώσω

πρέπει νὰ τὸ μετανοιώσω»

γιατὶ βρίσκω νέτο σκέτο

τῆς ψυχῆς μου τὸ σκρότο. . .

Ἀπὸ λόγου μου ταραῖζε,

καὶ ἂ μ' ἂ ν' ὄλο φωνάζει·

Κη-ἂν τοὺς ἄλλους κάμνει χάζι,

μήτε κἂν τοὺς κάμνει νάζι·

Ὅταν ἔλθῃ εἰς ἐμένα,

δείχνει ἥλῃ κακωμένα,

καὶ ἀγύρ-μπασλῆι κάμει,

καὶ σοχέτι μὲ τὸ δράμι κτλ.

Τῆς Δόμνας Καττήνως.

Σφαῖρα, τάχα δὲν γυρίζεις καὶ σ' ἐμένα μιὰ φορὰ,
νὰ χαρίσης, ἀντὶ πάθῃ, εὐτυχίαν καὶ χαρὰ;
Φθάνει, φθίνει, εὐσπλαγχνίαν, δεῖξέ μετὰ μεταβολή,
γιατὶ ἡ ὀργὴ σου τούτῃ σοῦρῃσε παρὰ πολὺ.
Κάμε πλέον μερχαμέτι, μὴν ἀφήσης τὸ κορμί
νὰ ποθῇ εἰς τὰ πάθῃ· μὴ τὸ κάμῃς, σφαῖρα, μὴ.

Τοῦ Ἰακουμάκη Λαμπαδαρίου.

Νά που πλεῖα ἀποφασίζω
ὅς τὸ ἔξῃς νὰ ἐγλινθῶ,
ν' ἀρεθῶ ἀπὸ τὰ δέριτα,
νὰ πηγαίνω σὲ σοχπέτια,
καὶ συχνὰ νὰ σεργιανίζω,
σὲ μετζήσια νὰ γυρίζω,
σ' ἐσοχαῖς, σὲ πρασιναδαῖς,
σὲ μπαγτσέδες, σὲ ζιμπάδες.
Κη-ὅπου σάξια ταιριασμένα,
εἰς τὴν μέσην νὰ κ' ἐμένα,
μὲ τραγούδια οὐδισμένα,
σὲ μακάμι ἀρμολιμένα.
Καὶ τὰ μαῦρα πλεῖα θὰ βγάλω,
ἀνοικτόκαρδα θὰ βάλω·
καὶ στοχάζομαι καὶ ἄλλο,
νὰ πηγαίνω καὶ σ' τὸ μπάλλο,
γιὰνα δώσῃ πλεῖα ὁ νοῦς μου
ἀπ' αὐτοὺς τοὺς λογισμούς μου·
νὰ ἐλθῇ σ' τὴν πρώτη στάσι,
διὰ τὸν ἐχθρὸν τῆς σκάσι κτλ.

Τῆς Δουδοῦς Ὑψηλάντη (1778).

Ποῦ κοῖρεσπονδέντσα τώρα;
μάλιστα σ' αὐτὴν τὴ χώρα;
Μόνον ἓνα γιὸλ-γχετσένι,
καὶ αὐτὸ περνᾷ πηγαίνει.
Ἐπληξα, ἀμὰν πλεῖα ῥέτος
ἀπ' τὰ δέριτα αὐτὸ τὸ ἔτος! κτλ.

Καὶ. . . τέλος πάντων:

Γκιουλλέρ ἀτσὶλ γκιμπί, μπουλμποὺλ οὐγιουγιά καλμῖς·
Ἐρέχω τὸ βωτῶ, μὲ λέγει· ῥέτο δὲν λαλοῦμ' ἐμεῖς·
Νίτσουν, ἔϊ μουργὶν μελῆκ, νίτσουν σοῖλεμὲξ ὀλδούν;
Χακκιάτ, ὅσοι βαστοῦνε, λέγει ὅτ' ἔτσι καταντοῦν.

ΑΛΠΘΕΙΑΙ

* * * Θέλων νὰ κολακεύσῃς τινὰ, ἂν δὲν ἔχῃς νὰ προσφέρῃς αὐτῷ χρυσοῦν νόμισμα, πρόσφερε αὐτῷ μετὰ θάρρους καὶ χαλκοῦν· εἰς τὸ ἐμπόριον τοῦτο εἶνε δεκτὸν πᾶν εἶδος νομίσματος, καὶ αὐτὰ ἀκόμη τὰ κίβδηλα.

* * * Ὑπάρχουσιν ἄνθρωποι ὧν τὰ μικρὰ προτερήματα εἰς οὐδὲν ἄλλο χρησιμεύουσιν ἢ εἰς τὸ νὰ καθιστῶσι καταφανέστερα τὰ μεγάλα αὐτῶν ἐλαττώματα.

ΟΙΚΟΝΟΜΕΩ-Ω

Ἡ Ἑλλάς εἶναι ἡ θαυματουργὸς χώρα, ἐνθα τὰ πάντα οἰκονομοῦνται. Ποσάκις τῆς ἡμέρας δὲν ἀντηχεῖ περίξ ἡμῶν ὁ μικρὸς οὗτος διάλογος;

— Λοιπὸν τὰ οἰκονόμησες;

— Ναι, ὅχι ὅμως καθὼς ἤθελα, ἀλλ' ἔγινε πάντα κάποια οἰκονομία.

— Αἶ, ἀφοῦ τὸ πρᾶγμα οἰκονομήθη. . . ἔχει πάλι ὁ Θεός. . .

Τὸ οἰκονομέω-ω, ἀσυναίρετον ἢ συνηρημένον, εἶναι λέξις καθαρῶς νεο-ελληνική. Καὶ ναὶ μὲν ἐγεννήθη ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλλάδι, εἶναι ὅμως ἀνάστημα καὶ θρέμμα τῆς νεωτέρας. Παρ' ἡμῖν ἀνεπτύχθη καὶ ἐκτέτατο τὴν πλουσίαν ἐκείνην προῖκα, ἥτις ὁσημέραι βαίνει αὐξοῦσα καὶ πληθύνουμένη. Παρὰ τῶν πτωχῶν γονέων ἔσχε ὡς μόνην κληρονομίαν τὸ: οἶκον νέμω, ἀλλὰ διὰ τῆς ἰδίας ἐπιμελείας, νοημοσύνης καὶ δραστηριότητος ἐπολυπλασίασε τὸ τάλαντον καὶ ἐπεξέ-

τεινε τὴν εὐφορίαν αὐτῆς ἐκ τοῦ οἴκου ἐπὶ σύμπαν τὸ ἑλληνικόν, αἶρουσα τὰς δυσχερείας—λίγον ἐδέησε νὰ εἶπω ἀμαρτίας—παντὸς "Ελληνοῦ πολίτου, διότι οὐδεὶς μένει ἀνοικονόμητος.

ΕΠΙΦΑΝΙΟΣ ΛΕΩΝΙΔΗΣ.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

~~~~~ Ἐν Κωνσταντινουπόλει εἶχεν ἀπαγορευθῆ ἀυστηρῶς εἰς τὰς ἐφημερίδας νὰ ποιήσωσι μνεῖαν τῆς ἀλώσεως τῆς Πλεύνας, ἡ εἰδησις δὲ, κατὰ τὴν "Εφημερίδα τῆς Κολωνίας, διεδόθη διὰ τοῦ ἐπομένου τρόπου: "Ἐλλην τραπεζίτης, ἐν Παρισίοις παρεπιδημῶν, ἐτηλεγράφησε πρὸς τινα ἐν Κωνσταντινουπόλει διπλωμάτην: «Je vous annonce le fiancailles de Mlle Plevnice avec M. Camaroff». Καμάρας καλεῖται ὁ πιστὸς τραπεζίτης τοῦ "Ιγνάτιεφ" ὡς γνωστὸς δὲ φίλος τῶν Ρώσων ἐδέησε νὰ δανείσῃ τὸ ὄνομά του εἰς τὸν παράδοξον ἀρραβῶνα.

~~~~~ Τὴν διάσημον ἡθοποιὸν δεσποσύνην Μάρς ἐπεσκέφθη ποτὲ ἐργοστασιάρχης τις τοῦ Λυών, παρακαλῶν αὐτὴν νὰ τὸν καταστήσῃ εὐτυχὴ οὐχὶ ἄλλως, ἢ δεχομένη δῶρον 60 πήχεις λεπτοῦ καὶ βαρυτίμου μεταξωτοῦ ὑφάσματος κιτρινοχρόου. Ἡ ἡθοποιὸς τῷ παρετήρησεν ὅτι οὐδεμία κυρία ἀγαπᾷ τὸ κίτρινον χρῶμα καὶ ὅτι ἐπομένως ἦτο ἀδύνατον νὰ δεχθῇ τὴν προσφοράν του· ἐνδοῦσα τελευταῖον εἰς τὰς ἐπαυλειμημένας ἱκεσίας του, ἔλαβε τὸ ὑφάσμα, καὶ παρέδωκεν αὐτὸ εἰς τὴν βράπτειάν της. Κατ' ἀρχάς μὲν ἐδίστασε καὶ αὕτη νὰ βράψῃ φόρεμα κιτρινοχρόου, μετ' ὀλίγον ὅμως ἐσκέφθη ὅτι εἰς τὴν δεσποσύνην Μάρς τὰ πάντα ἦσαν ἐπιτετραμμένα καὶ παρεσκεύασε τὸ φόρεμα μεθ' ὅλης τῆς δυνατῆς κομψότητος. Τῇ ἐσπέρᾳ ἔμελλε νὰ παρασταθῇ τὸ δρᾶμα Gageure imprévue· δοκιμάσασα δὲ ἡ Μάρς τὸ φόρεμα ἔσπευσε τετραγμένη πρὸς τὸν διευθυντὴν τοῦ θεάτρου καὶ τὸν παρεκάλεσε νὰ ἀναβάλῃ τὸ δρᾶμα τοῦτο, φοβουμένη μήπως συριχθῇ ὅτι ἠθέλησε νὰ φανῇ ἐπὶ τῆς σκηνῆς ὡς καναρίνιον. Νοήσας ὁ διευθυντὴς τὸ παιγνίδιον ἀπεκρίνατο μειδιῶν· «δὲν φαίνεσθε καναρίνιον, ἀλλὰ τοπάζιον· ἐγὼ ἐγγυώμαι περὶ τῆς ἐπιτυχίας». Ἡ καλλιτέχνης παρουσιάζεται ἐπὶ τῆς σκηνῆς· ἐπὶ πέντε λεπτὰ οἱ θεαταὶ κρατοῦσι τὰ δίοπτρα, περιεργάζονται, ψιθυρίζουσι, τελευταῖον ἐπικροτοῦσι μεγαλοφώνως λέγοντες πρὸς ἀλλήλους· «ὅπως ὠραία στολή!» Τῇ ἐπαύριον αἱ πρῶται κυρίαι τῆς γαλλικῆς πρωτεύουσας ἔστειλαν παραγγεῖλια εἰς Λυὸν, ὃ δὲ ἐργοστασιάρχης «ἔκαμε τὴν τύχην του».

~~~~~ Χαρτοποιός τις τῆς Νέας Ὑόρκης ἐφεῦρε «φακέλλους ἐπιστολῶν ἀσφαλιστικούς», ὧν ἡ ὑπεροχὴ ἐπὶ τῶν ἄλλων φακέλλων συνίσταται εἰς τοῦτο, ὅτι ἡ ἐπιστολὴ δὲν δύναται ν' ἀνοιχθῇ κρυφίως χωρὶς ὁ φακέλλος νὰ προδώσῃ τὴν

διὰ τῶν χειρῶν τοῦ ἀδικακρίτου γενομένην ψαλῆψιν. Τὸ μέρος τοῦ φακέλλου ὅπερ κλείεται διὰ νὰ περιλάβῃ τὴν ἐπιστολὴν εἶνε θεβρεγμένον διὰ χημικῆς τινος σκευασίας, ἥτις εἰς τὴν ἐλαχίστην πρὸς ἀνοιγμὰ ἀπόπειραν, εἴτε δι' ὑγράνσεως, εἴτε διὰ παντὸς ἄλλου μέσου τοιοῦτου ὥστε νὰ μὴ σχισθῇ ἢ καταστραφῇ ὁ χάρτης, δεικνύει διὰ χαρκατήρων ἀνεξαιρέτων τὰς καταγγελτικὰς ταύτας λέξεις: Attempt to open ("Επειράθησαν νὰ μὲ ἀνοίξωσι).

~~~~~ Γενομένης κατ' αὐτὰς συζητήσεως ἐν Νορδ-χάουζεν, γράφει ὁ «Παρνασσός», περὶ τῶν δηλητηριωδῶν οὐσιῶν καὶ ἰδίως τοῦ ἀρσενικοῦ ὅπερ περιέχουσι τὰ ἐν Γερμανίᾳ κατασκευαζόμενα ποικίλα χαρτῖα πρὸς διακόσμησιν τῶν τοίχων τῶν αἰθουσῶν καὶ δωματίων, ὃ φαρμακοποιὸς Σουλτς ἀνεκοίνωσεν ὅτι νεωστὶ ἀλλὰ χθέντων τῶν χαρτίων τῆς ἐν Βαίμαρ σωζομένης οἰκίας τοῦ Σχίλλερ, ἀνεκαλύφθη ὅτι τὰ πράσινα χαρτῖα τοῦ ἰδιαιτέρου γραφείου τοῦ διασώμου ποιητοῦ περιεῖχον ἱκανὴν ποσότητα ἀρσενικοῦ, εἰς οὗ τὴν ἐπενέργειαν πειρῶνται τινες σήμερον ν' ἀποδώσωσι τὸν πρόωρον καὶ αἰφνίδιον θάνατον τοῦ ὑγιεστάτου ἄλλως Σχίλλερ, ὡς προσεληθόντα μικρὴν καὶ κατ' ὀλίγον ἐκ δηλητηρίασεως.

~~~~~ Εἰς σατυρικόν τι φύλλον τοῦ Βερολίνου ἐδημοσιεύθη ἐσχάτως ἡ ἐπομένη εἰκὼν· ἐν θεωρεῖῳ ἀμφιθεάτρου φαίνεται Ῥωμαῖος αὐτοκράτωρ μετ' ἐνδιαφέροντος βλέπων τὸν μέχρι θανάτου ἀγωνὰ δύο ἀθλητῶν· ἐν ἑτέρῳ δὲ θεωρεῖῳ φαίνεται σημερινὸς αὐτοκράτωρ, ἐπὶ θρόνου καθήμενος καὶ μετ' ἐνδιαφέροντος ἐπίστηθεώμενος τὴν ἀλληλοσπραγὴν γυλιᾶδων ἀνθρώπων.

Εἰς ΑΝΑΓΝΩΣΤΗΣ.

ΠΡΑΚΤΙΚΑΙ ΓΝΩΣΕΙΣ

Καθαρισμός τῶν σπόγγων.

~~~~~ Ὅπως καθαρισθῶσιν οἱ σπόγγοι πρέπει νὰ μείνωσιν ἐπὶ τρεῖς ἢ τέσσαρας ἡμέρας ἐντὸς ψυχροῦ ὕδατος, συχνότατα ἀνανευομένου, τὴν δὲ τετάρτην ἡμέραν νὰ διαλυθῶσιν ἐντὸς τοῦ ὕδατος 125 περίπου γραμμάρια ποτάσης καὶ ν' ἀφεθῶσιν ἐν αὐτῷ ἐπὶ δώδεκα ἔτι ὥρας οἱ σπόγγοι ὅπως διαβραχῶσιν· ἀκολούθως τίθενται εἰς καθαρὸν καὶ δροσερὸν ὕδωρ, καὶ μετὰ εἰκοσιτέσσαρας ὥρας καθίστανται λευκοτάτοι καὶ καθαρότατοι, ὡς νὰ ἐξήλθον τότε τοῦ πυθμένος τῆς θαλάσσης.

~~~~~ Ἐχε τὰ πόδια σου ζεστὰ, τὴν κεφαλὴν σου κρύα
νὰ μὴ φοβῶσαι τὸ γυιὰτρὸν, νὰ μὴ τὸν ἔχῃς χρεῖα.
(Δημῶδες λόγιον).

ΠΑΡΟΡΑΜ. Σελ. 16 στήλ. β' στίχ. 49 ἀντὶ pes ἀν. pas
" " " " 50 " pes " pas

ΑΘΗΝΑΙ — ΓΕΦΟΙΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΑΝΕΞΑΡΤΗΣΙΑΣ, ΟΔΟΣ ΠΑΤΗΣΙΩΝ, 11.